

UJKELET

M. H. M. H. H.
Hirlap
II. növekedés
1922

ZSIDO-POLITIKAI HETILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
CLUJ (KOLOZSVÁR), SZENTLÉLEK-U. 1.

A cionizmus: Visszatérés a zsidósághoz még a Zsidó országba való hazatérés előtt. (Hersl.)

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: EGÉSZ ÉVRE 150 K, FÉLÉVRE 75 K, EGYES SZÁM 3 K.

Kiutasítások

vetik ismét előre fenyegető árnyékokat. Még nem indult meg a lavina, de már suttognak róla, már látni remült arcokat és ijedtre tágult szemeket, mikre kiült az ahasvér-kérdés: Hová? Még emlékszünk a tavalyi őszi napokra, mikor száz meg száz zsidó családot dobtak ki otthonukból s az országút mentén vonultak a hűvös éjszakában. Az ilyen képeket nem lehet egyhamar elfelejteni, az ilyenek mélyen belevesődnek az ember agyába.

Most megint kiutasítási tervekkel foglalkoznak a hatóságok s bennünk újult erővel támad fel a szörnyű kép, megüt a kétségbeesés és nyomorúság lehellete és feltör belőlünk az ekésredett kiáltás: Nem! Elég volt ebből! Elég volt az áldozatokból, a rokkantakból, a vérből, a szerencsétlenségből. Elég volt a háboru gyilkosságiból; — vagy most a béke gyilkosságai következnek? Vagy tan még mindig háboru van: az állam csatázik polgáraival?

Ezen a héten két zsidó kereskedő dobtak ki üzletéből; új embereknek volt szükségük rá. Az egyik kereskedő megőrült, a másik az anyagi romlásnak néz elébe. Ma kettő, holnap talán már száz.

Itt az országban a zsidó lakosság meg akarja változtatni márcól-holnapra a városok képét, át akarják festeni a gazdasági életet. Manu Gyula dicsekedett vele a gyulafehérvári kongresszuson, hogy a Kormányzótanácsnak sikerült a közgazgatást egész rövid idő alatt romanná tenni. A közgazgatásnál talán sikerült ezt az átiestést márcól-holnapra elintézni, de a gazdasági életben nem lehet. Tisztviselőket lehet kicserélni, de nincs az a kormányzótanács, még ha oly buzgó is, mely egy ország lakosságát kicserélhetné, mely új fizionómiát adhatna márcól-holnapra a városoknak. Azok, akik itt születtek, itt dolgoztak, akik a városokat felépítették és kulturát hoztak oda, akik itt gazdasági életet teremtettek és lelket adtak a holt anyagnak, egyszóval, akik munkájukkal és verejtékükkel teremtették meg azt, ami itt van, azok itt is fognak maradni, azoknak joguk van itt maradni. Mert ha elmennek, akkor elmegy velük az élet is és nem lehet azt új emberekkel visszahozni. Románoknak, magyaroknak, zsidóknak és szászoknak egyformán van joga itt az élethez, mert ők együttesen, akik itt vannak — és egyik sem egymárára — építették fel és teremtették meg azt, ami itt kultúra, gazdaság, élet. És akitől megvonják ezt a jogot, azzal igazságtalanság történik.

A kiutasítás ezt a jogot vonja meg a polgároktól, tehát igazságtalanság, szörnyű, nagy igazságtalanság. És mert a kiutasítások elsősorban a zsidókat sújtják, velünk, zsidókkal történik igazságtalanság.

Mi tiltakozunk a jog és emberiség nevében.

Reméljük, akarjuk remélni, hogy jogállamban élünk, ahol tisztelben tartják a szabad polgárok jogait. Mindenkinék, aki itt van és dolgozik és teljesíti állampolgári kötelességeit, joga van itt maradni. Es

senkit sem szabad kidobni lakásából, műhelyéből, üzletéből. Ez is a szabad polgár jogai közé tartozik. Reméljük, hogy tiltakozásunk nem talál sikert fülekre és a tervbe vett kiutasítások elmaradnak. Mi dolgozni akarunk, mi békét akarunk. A békének ne legyenek áldozatai, halottai. Legyen elég a vérből!

kiutasítások elmaradnak. Mi dolgozni akarunk, mi békét akarunk. A békének ne legyenek áldozatai, halottai. Legyen elég a vérből!

Döntött a békekonferencia

Weizmann San-Remóban. — A határok megállapításának módja. — Örömmünnepek az egész világon. — Hálaadó istentiszteletek Erdélyben

A san-remói békekonferencia legutóbbi ülésén döntöttek végre Palesztina sorsáról is. Mi e tanácskozások kimenetelében egy pillanatra sem kételkedtünk, mert a zsidó Palesztina felállítására ma már történelmi szükségszerűség. A békekonferencia, mely a népi önrendelkezés jegyében ült össze, szankcionálta a zsidó nép ama akaratát, hogy újból felépítse hazáját. A határozat, mit a san-remói békekonferencia hozott, világhistoriai jelentőségű s a zsidó nép történetének 2000 év óta legnagyobb eseménye.

A zsidó nép milliói hálatelt szívvel tekintenek ama nagy nemzetek felé, melyek megértették a zsidó nép lelkéből feltörő ósrégi vágyat és megadták a jogi lehetőségét annak, hogy harmadszor megalapíthassa hazáját.

A san-remói tanácskozásokról e héten a következő jelentéseket kaptuk:

London, április 25.

A londoni zsidó sajtóiroda jelenti, hogy dr. Chajim Weizmann, a békekonferencia meghívására San-Remóba utazott, hogy résztvegyen a török békeszerződés Palesztinára vonatkozó tárgyalásain.

Lyon, április 26.

A legutóbbi tanács szombaton reggel nem tartott ülést. Délután Nitti, Scialoja, Lloyd George, Lord Curzon, Mutaferia, Berthelot és Maisui M. Johnson, az Egyesült Államok képviselője voltak jelen. Az utóbbi azt a megbízást nyerte

Paris, április 27.

A legutóbbi tanács vasárnap reggel a Deventerben villában ülésre jött össze, amelyen megvitatták a palesztinai, spanyol és mezopotámiai mandátumok kérdését. Ugyanezen ülésen került megvitatás alá az Oroszországgal való összeköttetés felvételének kérdése.

London, április 29.

A Renter-ügynökség jelenti, hogy a san-remói tárgyaláson a békekonferencia a török békével kapcsolatban magáévá tette Balfour deklarációját, mely szerint Palesztina a zsidók nemzeti otthona lesz. A békekonferencia Angliára ruházta a mandátárius hatalmat. A határok pontos megállapítását Anglia Franciaországgal közösén végzi. Anglia megbízatott a zsidó nemzeti otthon kiépítésével kapcsolatos előmunkálatok végzésével Balfournak 1917. évi nyilatkozata szellemében. A palesztinai keresztény egyházak védelme — melyet eddig a franciák gyakoroltak — ezután a népsszövetség hatáskörébe megy át, illetve a nemzsidó szenthelyek védelme ezután lesz elintézve. A franciskánus rend ezzel kapcsolatban azt kérte, hogy egy erre hivatott bizottság bírassék meg helyzetük megvizsgálásául.

Bukarest, április 30.

Tudósítónk jelenti, hogy a bukaresti zsidóság körében a san-remói békekonferenciának Palesztinára vonatkozó határozata rendkívül nagy örömet keltett. Szombaton Bukarest 24 zsinagógájában tartották hálaadó istentiszteletet s a szónokok meghatottan méltatták a san-remói határozat nagy jelentőségét. A bukaresti főtemplomban több mint 5000 ember sorrongott.

A „Manuirea” című cionista napilap külön kiadást rendezett ebből az alkalomból s Bukarest utcáin az emberek ezrei olvasták a hírt. Egyenesen megható jelenetek játszódtak le a zsidók által sűrűbben lakott városrészekben. Örömtől könnyező emberek borultak egymás nyakába. A cionista szervezet nagy intéző tanácsa nyomban a hír vétele után rendkívüli ülésre hívta össze tagjait, ahol dr. Niemerower főrabbi tartotta az első beszédet. Utána dr. Misa Weissmann, a zseniális fiatal ügyvéd méltatta az esemény jelentőségét. A beszédek rendkívüli hatást váltottak ki a jelenlevőkből, úgy hogy nyomban nagyarányú gyűjtés indult meg az Erec Jisrael Ujjépítési Alapra. Pillanatok alatt százezrek gyűttek egybe. Az emberek szinte túlcitatták egymást az áldozatkészségben. A megindított gyűjtést a legnagyobb eréllyel folytatják.

Bukarest, április 30.

Tudósítónk jelenti, hogy a bukaresti zsidóság körében a san-remói békekonferenciának Palesztinára vonatkozó határozata rendkívül nagy örömet keltett. Szombaton Bukarest 24 zsinagógájában tartották hálaadó istentiszteletet s a szónokok meghatottan méltatták a san-remói határozat nagy jelentőségét. A bukaresti főtemplomban több mint 5000 ember sorrongott.

A „Manuirea” című cionista napilap külön kiadást rendezett ebből az alkalomból s Bukarest utcáin az emberek ezrei olvasták a hírt. Egyenesen megható jelenetek játszódtak le a zsidók által sűrűbben lakott városrészekben. Örömtől könnyező emberek borultak egymás nyakába. A cionista szervezet nagy intéző tanácsa nyomban a hír vétele után rendkívüli ülésre hívta össze tagjait, ahol dr. Niemerower főrabbi tartotta az első beszédet. Utána dr. Misa Weissmann, a zseniális fiatal ügyvéd méltatta az esemény jelentőségét. A beszédek rendkívüli hatást váltottak ki a jelenlevőkből, úgy hogy nyomban nagyarányú gyűjtés indult meg az Erec Jisrael Ujjépítési Alapra. Pillanatok alatt százezrek gyűttek egybe. Az emberek szinte túlcitatták egymást az áldozatkészségben. A megindított gyűjtést a legnagyobb eréllyel folytatják.

Értesülésünk szerint a kolozsvári orthodox és neolog hitközségek is méltó keretek között fogják megünnepelni a zsidó nép nagyszerű történelmi eseményét. Szombat délelőtti 10 órakor az orthodox nagytemplomban ünnepi istentisztelet lesz, melyen Glasner Móse főrabbi fogja méltatni a san-remói határozat nagy jelentőségét. Az ünnepi istentiszteleten közre fog működni a zsidó énekkar. Ugyancsak szombaton délelőtti, 11 órakor a neolog hitközség templomában lesz ünnepi istentisztelet, ahol dr. Eisler Mátvás főrabbi tart beszédet.

Az orthodox hitközség előjárósága vasárnap tartott ülésén elhatározta, hogy a Palesztina-ünnepeket szombati befolyó tóraadományokat az Erec Jisrael Ujjépítési alap céljára fogja fordítani, valamint, hogy felhívja az összes imaházak vezetését, hogy hasonló módon ünnepeljék meg a zsidó nép örömteljes eseményét.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség átiratban értesítette az összes erdélyi hitközségeket és szövetségi csoportokat a san-remói határozatról és felkérte őket, hogy ünnepeljék meg mindenhol megfelelő módon eszméink diadaíát. Az eddig beérkezett úrvölzöl jelentésekből megállapíthatjuk, hogy elvtársaink országsejerte nagy előkészületeket tesznek a Palesztina-ünnepek minél impozánsabb megrendezése iránt. Nagy

mindenki azt, hogy most már elérkezett a cselekvés ideje, amikor a meddő és ocsó szavak helyett, tettekkkel kell nekünk az újabb ünnepünk munkájának, hogy a san-remói határozat ne legyen csak írott malaszt.

Uj munkarend az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetségben

Az Intézőtanács gyűlése

— Az „Uj Kelet” tudósítójától —

Április 28-án tartotta az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Intézőtanácsa több mint egy év után első formális ülését. Az ülésen az Intézőtanács majd valamennyi tagja megjelent. Dr. Fischer Tivadar megnyitójában vázolja azokat az okokat, melyek az Intézőtanács eddigi összehívását lehetetlenné tették. Január végén egybe lett ugyan hívva az Intézőtanács a vidéki delegátusok bevonásával, de formális ülést akkor sem lehetett tartani. A mai ülés megtartását főleg a Szövetség rendkívül megnövekedett munkaköre és a vezetőség hiányzó alkotmányosságának megszerzése tette szükségessé. Dr. Fischer vázolja ezután a Szövetség eddigi vezetésének formáit. Az 1918 november 20-iki népgyűlésen választott Intézőtanács egy végrehajtó-bizottságot küldött ki, mely 15 tagból állott. Ez a végrehajtó-bizottság mult év tavaszán, — a megszűlés folytán — lemondását határozta el és a Szövetség vezetését, hogy a szervezés munkája meg ne akadjon és a folytonosság megtartassék, egy ügyvezetőség vette át mely előbb három, majd négy tagból állott. Ma az ügyvezetőség két tag lemondása folytán csupán két tagból áll. Tehát arra a Szövetség célját tekintjük, mely arra törekszik, hogy Erdély egész nemzeti zsidóságát magába foglalja, fölültenül szük-

séges az ügyvezetés reorganizációja és egy ideiglenes munkarend megállapítása, mely mindaddig érvényes, míg az egész erdélyi zsidóság egyetemes naggyűlése végleges vezetőséget nem állít a Szövetség élére.

Az Intézőtanács beható tárgyalások után elhatározta, hogy tekintettel a Szövetség igen megnövekedett és sokféle széttagozó munkakörére, az ügyvezetőséget akként reorganizálja, hogy abban lehetővé váljék a helyes munkamegosztás. Ezért az egyes ügyosztályok vezetésére külön bizottságokat választ. A megejtett választások eredménye a következő:

Elnökké egyhangulag dr. Fischer Tivadart választották meg.

A sajtóbizottság tagjai lettek:

Glasner Móse főrabbi,
Dr. Fischer József hitk. elnök,
Schwartz Jakab hitk. elnök,
Weissburg Chaim,
Marton Ernő az Uj Kelet szerk.

Szervezeti és kultur-bizottság:

Janovitz Géza,
Noszin Mór,
Schwartz Ignác,
Weissburg Chaim,
Weinstein Béni.

Palesztina-bizottság:

Dr. Eisler Mátvás főrabbi,
Dr. Blau Pál,
Dr. Pollák Sándor,
Kohn Zsigmond,
Dr. Halász Pál.

Pénzügyi bizottság:

Grosz Frigyes,
Dr. Fischer József,
Bergner Mór,
Grünfeld Májor,
Rimóczi Jakab.

Az Intézőtanács elhatározta, hogy a szervezeti bizottság mellé egy pedagógiai szaktanácsot választ, mely az iskolai ügyekben a bizottságot támogatja.

A pedagógiai szaktanácsba a végrehajtó bizottság vasárnap tartott plenáris gyűlésén egyelőre a következőket választotta meg:

Dr. Ellner Zwi héber nyelvtanár,
Buxbaum Sándor el. isk. ig.,
Zádor Benő el. isk. igazgató.

A titkári hivatal vezetője: Ferenc Mendel.

Az ekként megválasztott ideiglenes vezetőség garancia arra, hogy a Szövetség lendületes kiépítése immár rövidesen megtörténik és nemsokára összehívhat az erdélyi zsidóság egyetemes naggyűlése.

Zsidók!

A békekonzferencia nekünk adta Palesztinát. De csak akkor lesz igazán mienk, ha fel is építjük. Adakozzatok az Erec Jisraél Ujjáépítési alapról!

Zsidó városok: Lublin

Harcéri barangolásaink Wolhíniában, Litvániában, Podoliában, be Fehéroroszország felé idezi vissza Majer Balabannak nemrég megjelent okos könyve: Die Judenstadt von Lublin. Valóban Lodz, Varsó, Lemberg zsidó centrumai mellett Lublinban éreztük meg, hogy zsidó helyen járunk, magában a gettóban, mert a lublini gettó létezik és annak görbe sikátorai, hova még nem szikrázott be az idegen világosság. Sokan közülünk csupán zsargonirók leírásaiból képzelik el, mi az: ghetó, szük kis utcák összevisszája, jellegzetes cserepes kiszöggelések, boltok, hol vesztély idején az ablakon árulják ki a portékát, egymásra dűlt faházak, tornácok, lépcsők, fabódék bazarja, melyek között hangos még ma is a pilpul, e speciálisan zsidó dialektikája a szellemnek. Azok számára, kit a dolgok jó vagy rossz sora elvezetett zsidó testvérei közé, e könyv csak emlékeztető, zsebnaptár, hol csak annyit olvasnak, Kraviczka vagy Grodzka utca és nyomban megjelenik a zsidó Lublin, a legintégrásabb keleti gettó minden tompa színével, minden szociális tagozottságában. De ez a könyv jó memorah azoknak is, akik rajzokon és betűkön keresztül tudnak élményre szert tenni. A száraz hézagokat, a va-

A héber renaissance a jelenben és a jövőben

Közismert felfogás a legtöbb cionistánál, valamint a cionista vezéreknek nagy részénél Közép- és Észak-Európában, hogy a cionista mozgalom egész valójában nem vonatkozik csak a jövőndő nemzedékre, a jelen nemzedék azonban elveszett számunkra és fölösleges, hiábavaló magunkat abban a reményben ringatnunk, hogy megmenesztük őket az elmerüléstől, az asszimilációtól, hogy héberüké változtassuk őket. Fiaink, akik utánuk következnek, azok aztán zsidók lesznek, egész zsidók, testben és lélekben, lelkes chalucok, akik arcuk veritékével fogják megvalósítani, amit mi csak álmodni mertünk, bátor szívű harcosok népünk szerepményeire, eszményeire, szentségeire, — de mi! Mi csak „száraz csontok” vagyunk és nem élünk a próféták korszakában, hogy reméljünk és bizzunk csodákban, hogy higgyük, hogy valami égi szellem fog bennünket megszállni és életre kelteni. Ezért hát lemondanak és minden reményükkel a következő nemzedék tanításán csüngenek, ők azonban még csak meg sem kísérik a héber nyelv megtanulását. Nincs népünk ujjáébredése gondolatának veszélyesebb, felületesebb és könnyelműbb felfogása ennél. Mert ha valóban száraz csontok vagyunk, ha csak élettelen hullák, ha csak lemondásra termelt, elnyomott páriák vagyunk, akik nem alkalmasak az ujjáébredésre és lelkesedésre magas és fontos ideáinkért, ha nincs elegendő erőnk, hogy elsajátítsuk nyelvünket és fölálódzunk tehetőségünkre, vértünk felélesztéséért, hogy merjünk bizni, hogy tudjuk remélni, hogy egy uttóró nemzedéket, nemzeti hőseket tudjunk nevelni, legyünk képesek életre hívni. Vajjon valóban azt hinnők, hogy a világ rendje meg fog változni, hogy egy nemzedék, mely tényleg a száraz csontokhoz hasonlít, egy nemzedék, mely csupa élettelen hullá, olyan nemzedéket fog magából sarjastani, amely tőle teljesen el fog tűnni! Ha pedig igazán ezt remélők, miért ne hinnők azt is, hogy ez a csoda saját magunkkal fog megtörténni és hogy mi, a száraz csontok fogunk újra életre kelni, mert átvonul rajtunk Isten kezei Urának szelleme, megszál bennünket a próféták lelkesedése és lobogni fog bennünk a szent tűz a cionista ideálokért, eszmékért.

De nem szabad nekünk, nemzeti zsidó testvéreim, hallgatni fenti téves felfogásra és figyelni azokra, akik ezt hangoztatják! Ellenkezőleg, nekünk minden eszközzel harcolnunk kell az ilyen és ehhez hasonló ideák ellen, amelyek csak az asszimiláció férges gyümölcsei és nem egyezhetők össze semmiképpen a cionista eszmékkel és amelyet nem illik egy igazi cionistának még csak el sem gondolni, annál inkább szájára venni. Nem hunyunk szemet a keserű

valóság előtt, ismerjük a sok súlyos akadályt, amelyek utunkban feltartóztatnak bennünket, jól tudjuk, hogy nehéz, helyesebben szinte kizárt dolog, hogy ez a nemzedék átváltozzék olyan néppé, melynek minden tagja héber, sőt perfekt héber legyen. Ránk az a feladat hárul, hogy a munkát megkezdjük, az azonban, hogy ez a munka nehéz és csak csekély töredékét bírjuk elvégezni, még nem mentesít bennünket a megkezdés kötelezettsége alól és hogy testünknek minden erejét erre áldozzuk. „Ki ló álechá ligmor et háavódáh” mondják bölcseink és nekünk jól kell emlékeznünk ezekre a szavakra és lángbetűkkel föl egyezni emlékeztünk táblájára. Mily egyszerűek és mily fontosak is ezek a szavak! Mennyi szerénység és mennyi idealizmus és optimizmus, az egyének eltörpülése az összesség szent köteletsége előtt, a nép egyedei pillanatnyi életének öszszesugorodása a nép összességének örök élete előtt tündöklök ki ezekből a szavakból. Nem nekünk kell a munkát befejeznünk és így nem is mentesíthetjük magunkat annak megkezdése alól és aki feloldja magát e nemzeti munka teljesítésé, megvalósítása alól és aki kivonja magát e szent kötelezettség alól, hogy megtanulja a héber nyelvet és részt vegyen népünk kulturája ujjáébredésének munkájában, ami most minden cionistának legfontosabb feladata volna, aki ezt teszi, az nem is cionista a szó nemesebb értelmében és annál inkább nem érdemes, hogy cionista vezető legyen.

A kapocs az egyes nemzedékek között soha sem szakadt meg és nem is fog megszakadni és ha hisszük, hogy a következő nemzedék héber lesz és ha beismerjük, hogy okvetlen hébernek kell lennie és hogy ez az alapfeltétele a cionista eszmék megvalósításának, akkor magától értetődik, hogy a jelen nemzedéknek kell a munkát megkezdnie, de az eredmény bizonytalansága, a teljes siker kétsége nem szabad, hogy elriasszon bennünket a munkától.

Mindenekelőtt nem szabad elfelednünk, hogy népünknek szüksége van egy olyan héber nemzeti tanítógárdára, amelynek nemzeti érzésük és heberségük a legtisztább, a lehető legkötelesebb legyen. E tanítókat meg kell szerelnünk a legelővidebb időben és módban. A tanítók most nagyrésztben a zsidó nép alkotói, teremői. Az új zsidó nemzedék Erec-Jisraélban, amely bámulatba ejtette az egész világot, mindenekelőtt a héber tanítók gyümölcse, akik igazi lelkes chalucok, uttórók voltak az ébredés eszméje érdekében és egész életüket, minden erejüket e cél szolgálatába szegődötték. Azoknak a tanítóknak is, akiket mi nevelünk, teljesíteni kell birtok a héber nyelvet, ki kell hogy elégítsék vallási és nemzeti érzés tekintetében is a zsidó nép kö-

vetelményeit, idealistáknak kell lenniük, hogy letudjanak mondani egyéni érdekeikről, az összesség, Izrael örökkévalóságának érdekei miatt. Szükséges, hogy elegendő ilyen héber tanítók legyen, hogy minden hitközségnek, ahol a tanulók száma eléri a huszat, legalább egy-egy ilyen chalucot küldhessünk. Elsőrendő szükséglet hát, hogy Erdélyben tanító-, tanítónő- és óvónőképzőt állítsunk fel minél rövidebb idő alatt.

De ezenkívül erőszakosan is követeznünk kell, hogy cionista vezetőink, akik idegen kultúrával vannak átitatva és idegen nyelvekben elmerülve, tanulják meg népük nyelvet és igyekezzenek megismerni a zsidóság lényegét, bensejét, tőraját, bölcsességét, törvényeit, rendeleteit, hogy ne csak cionisták legyenek, hanem zsidók is. Mert nincs nevetesegebb és szomorubb látvány ezeknél a cionistáknál, akik üres és tudatlanok minden zsidó dolgokban, akiknek tudása a „chochmat javán”, de nem a chochmat Jisraél, akiknek minden gondolatuk idegen talajtól táplálkozik és az élő Isten tanait és prófétái fontos szavát soha életükben nem látták és nem olvasták.

Az a cionista vezető, aki azt mondja, hogy a jövő nemzedéknek meg kell tanulni héberül, de magamagát kivonja ezen köteletség alól, az csak lécionista, akiből hányzik a legfontosabb feltétel, amely szükséges minden vezetőnek, vagyis hogy népbölcs legyen, nem pedig csak idegen népek tudományait képezte, hogy mintaképű szolgáljon az egész népek, hogy szelleme kiválóságával kiemelkedjen kortársai közül és utamatója legyen a serdülő ifjú nemzedéknek. Sajnos, ezideig kevés ilyen vezetőnk van, de amint mondtam, arra kell törekednünk, hogy mielőbb meglegyenek Gyerekek, akik heberül tanulnak, héberül beszélnek és héber szellemben nevelkednek, egyrészt — és egy nemzeti vezető, aki ezeknél a gyerekeknél iskolalátogatást tesz és nem érti a nyelvüket, nem érti az éneküket, játékaikat és nemzeti szellemük, gondolkodásuk idegen és érthetetlen előtte, másrészt — ennél fájdalmasabb, kegyetlenebb elmentét, ennél borzalmasabb nemzeti tragédia el sem képzelhető.

Amit kifejtettem a vezetőkre nézve, sajnos, majdnem szóról-szóra el lehet mondani a „mi” diákjainkra is. Azt írta: a „mi”. Óh, mily fájdalmas és szomorú is ez a dolog! Hisz ők csak a származás, a családi kötelek tekintetében a mieink, de nem szellemük, nyelvük, kulturájuk és tudásuk szerint. Ezekre nézve mily távol is állnak ők tőlünk! Hisz ők még mindig a chachmat javánt ismerik és dicsőítik, idegen népek nyelvet tanulják és aig akad egy is közülük, aki 2—3 idegen nyelvet ne beszélne. Mennyire elszomorító, megszégyenítő és megalázó is ez! Tanuljatok annyi nyelvet, amennyit tudástok szomja megkíván, de ezek között a legeiseő helyet a héber, őseitek

nyelvének kellene igy kellene lenniük, az összeség, Izrael örökkévalóságának érdekei miatt. Szükséges, hogy elegendő ilyen héber tanítók legyen, hogy minden hitközségnek, ahol a tanulók száma eléri a huszat, legalább egy-egy ilyen chalucot küldhessünk. Elsőrendő szükséglet hát, hogy Erdélyben tanító-, tanítónő- és óvónőképzőt állítsunk fel minél rövidebb idő alatt.

De ezenkívül erőszakosan is követeznünk kell, hogy cionista vezetőink, akik idegen kultúrával vannak átitatva és idegen nyelvekben elmerülve, tanulják meg népük nyelvet és igyekezzenek megismerni a zsidóság lényegét, bensejét, tőraját, bölcsességét, törvényeit, rendeleteit, hogy ne csak cionisták legyenek, hanem zsidók is. Mert nincs nevetesegebb és szomorubb látvány ezeknél a cionistáknál, akik üres és tudatlanok minden zsidó dolgokban, akiknek tudása a „chochmat javán”, de nem a chochmat Jisraél, akiknek minden gondolatuk idegen talajtól táplálkozik és az élő Isten tanait és prófétái fontos szavát soha életükben nem látták és nem olvasták.

Összegezve kell lemondanunk a héber mozgalomról, dacára a akadályoknak.

Herbert Sám

Herbert Sám angol kormánytinában volt, h otthon megter tanulmányozza, — Palesztin vezető, gazdaság attól függ, h függ politikai és az egyötmit gal biztosítani. óriási lehetőség hogy Palesztin Palesztina szor a legelsőrendű

és III. Zsigmond híres neves bankárját. Később azonban a keresztény urak megtálaták az egység útját és letették Sault a királyságról. De a hagyomány megjegyzi, hogy ezalatt a rövid idő alatt is Saul egynemely privilégiumhoz jutatta a zsidóságot.

Lublin zsidó élete a XVI. század második felében kezdődik. A nagy városok alkalmával egész Lengyelország és a külföld számos kereskedője jelent itt meg és amit Középeurópában venni vagy eladni lehetett, mindent megtalálhattak Lublinban. Manufaktura, galanterie, selymek, prémekek, fa, gabona, nagy pénztranzakciók, nemzetközi kereskedelmi ügyletek bonyolodtak le a Zsidó kapu bejárájában ószeres boltok előtt, de legfőképpen a piac téren. És főképpen februárban megelevenedett a gettó, a nyomdászok többit nyomtattak mint máskor, az egész piac hangos volt az ügyvédektől, pénzváltóktól, törvényszolgáltól, tintacsináloktól, irnokoktól. Am Lublin kereskedelmi élete mellett paralel és minőségéhez illő csendességében halad és bontakozik ki Lublin szellemei élete is. Mert a „melamed” mint éleforma, mint megjelenési status ép annyira jellemzi a zsidót, mint az, hogy „kereskedő”. Sőt egészen bizonyos, hogy a tisztá, történeti zsidó típus, ahogy a

távtalok visszavetiük, a melamed, nem pedig a világi gyönyörök pénzsovár embere. Lublin vallási központ is a legszebb, legjobb karban tartott héber irásokat itt őrzik a templomok, itt tanácskozott a zsidó parlament, itt törtölt fel a hitvita, de itt is törték leginkább kerébe keresztény urak zsidókat. Ide hozták, rabbinusok itélete elé Frankot, az álmessiait is.

A podoliai Franknak, Sabbatai Zwi szellemi utódjának következő a törtériája. Frank magaköré gyűjtötte a régi Sabbatiánusok kevés hívét és kikiáltatta istenségét az emberek között. Károly Augusti parancsára azután összegyűlt Lembergben egy nagy rabbi-tanács, mely előtt igazolnia kellett magát. Frank kijátszotta a vérvád mesét a zsidó rabbi ellen, a vége az lett, hogy Frank kikeresztelkedett és Lublinba visszatérve, immár keresztény támogatás mellett próbált híveket szerezni. Ami azonban nem sikerült. A rabbi és a nép csakhamar kiűldözték a városból.

Tagadhatatlan azonban, hogy a XVIII. század lengyel zsidóságában meg volt a Frankizmus, mint szellemi mozgalom külön iránnyal és külön törekvésekkel, szemben állott véle a chassidizmus. De a frankizmus rövidesen megszűnt és felszívódott a kereszténységben. Ellenben a chassidizmus hatott, meg

fogta a lublini zseszi maggid reit elmélyítette „udvar”-ának a rabbinak ud ott nyugszik a nyilnak és eim ősszes akkorilzchak Horowihíresebb. A „vezte el a hagi a sátan minde rowitzot elterit legenda. A nie

„Egy este Jalyongott egy éhes. Távolbó meg, közelebb házban kívül Belépett, csod látoit meg, aki lai traktálta, k logatni kezdte. ember, de az Mire ő lsten n szoomlott, mag anélkül, hogy volna”. Miatán őrdögél, beke de sokáig nem méit. Egyszer tént: A maggi kozni egy küll záróimánál hi

Gyűlést hívtak egybe a rabbik.

Titokzatos előkészületek. — Nagybányán lesz az orthodox „felekezet” szervező gyűlése. — Nyilatkozatok a gyűlésről. — Nem lehet delegátust választani. — Törtetés a „hatalomért”. — A jelszavak kisajátítása. — Az orthodoxiának csak egy kis töredéke lesz Nagybányán.

— Az „Uj Kelet” saját tudósítójától —

Kolozsvár, máj. 5.

Hónapokkal ezelőtt hírt adtunk arról, hogy egyes erdélyi rabbik körében mozgalom indult meg aziránt, hogy a magyarországi orthodox központi iroda mintájára Erdélyben is *külön felekezeti szervezetet létesítsenek* az orthodoxiának. A mozgalom mindvégig megmaradt a kezdeményezők társaságának exkluzív keretei között s az erdélyi zsidóság széles rétegei távol állottak tőle. A szervezők nem is igyekeztek meggyőzés és felvilágosítás által megnyerni a tömegeket, mert még programjukat sem hozták nyilvánosságra. De nemcsak a zsidó tömegek, maguk a rabbik is ki voltak rekesztve a készülő akció előmunkálataiból, mert mindössze 6-7 rabbi volt beavatva a dologba.

Vártuk, hogy a mozgalom kezdeményezői alkalmat fognak nyújtani, hogy az erdélyi zsidóság széles rétegei előtt megvitatassuk a szervezkedés helyes vagy helytelen voltát. Az alkalom nem adatott meg, mert az előkészítő tárgyalásoknak szigorúan bizalmas jellegük volt, annyira, hogy még az erdélyi legnagyobb orthodox hitközségek vezetői sem voltak informálva arról, hogy tulajdonképpen mi készül.

Ilyenformán az egész erdélyi zsidóságot váratlanul érte az a meghívó, mit az orthodox gyűlés előkészítői küldtek meg a napokban az összes hitközségeknek és rabbiknak.

A meghívó

szóvege, egyébként, a következő:

Tekintetes Előjáróság!

Alulírottak, mint az „Erdély és szomszédos vármegyék orth. zsidó felekezete” országos szervezetének előkészítő bizottsága, ezen felekezethez tartozó összes hitközségeket

egyetemes nagygyűlésre

hívjuk meg. A nagygyűlés helye Nagybánya, ideje f. év május havának 11., 12. és 13-ik napja.

Tárgya:

1. A felekezeti szervezet szabályzatának megvitatása és elfogadása.
2. Az erdélyi orth. zsidóság csatlakozása az Agudasz Jisraél orth. zsidó világszervezethez.
3. A zsidó nemzet részére a nemzeti kisebbséget megillető összes jogok követelése.

venceiből. Véletlenül Jakob Izchok is a „minjamba” került. A maggid arcába nézett és ki akarta küldeni. De mert nem volt más, akit behívathasson, maradt. Amint a Maggid imája alatt ekstázisában jobbra balra dült, Horowitz önkívületi állapotba esett. Ekkor szólott a Maggid: Én tudom, hogy ő nem illik ide. Más szemé van, mint bárkiné a világon, nyomban megpillantotta az „isten család”-ot, ezért esett hát önkívületbe.

Még egy lublini legenda, a városnak arról a részéről, hol elvékonyodnak a jobb zsidók házai és csak pupos, járványvédüléssel megakasztott nyomortanyák vannak, melyek végtelen utcában elvezetnek egy másik, puposan elkevert városrészbe: a lublini zsidó temetőbe. „Itt van egy nagy hegy, amely két testvére volt. Nem élték jóban és hogy ne civódjanak tovább, felosztották maguk között a hegyet. Az egyik a maga részét kolostornak engedte át, a másik zsidó temetőnek. De a barátok elakarják átkozni a zsidókat és valahányszor zsidó holttestet vittek be a temető kapuján, megszólaltak a kolostor harangjai. A zsidók hiába panaszkodtak emiatt a királynál és a vojvodáknál, nem érték el semmit.

Egyszer egy caddik halt meg. Az

4. A zsidó nemzet politikai és gazdasági érdekeinek képviselete.

5. Orth. zsidó sajtó ügye.

6. A felekezeti szervezeti végrehajtóközegeknek (vezetőtanács, ügyvezetőség, fegyelmi bíróság, felekezeti bíróság) megválasztása.

A nagygyűlés tagjai: A felekezeti szervezeti képviselőtestületének minden tagja. E képviselőtestület a szabályzat-tervezet 24., 25. és 26. pontja szerint következőképp lesz megválasztva: Minden egyes hitközség a hozzá beosztott fiók hitközségekkel együtt jogosított egy képviselőt választani. Az 5000 lélekszámot (a fiók-hitközségekkel együtt) meghaladó hitközségek még egy képviselőt jogosítottak választani.

25. A képviselőtestületi választásoknál csak 24 évet betöltött hitközségi szavazattal bíró férfiak szavazhatnak.

26. A véglegesített állásban levő hitközségi főrabbi hivatalból tagja a képviselőtestületnek.

27. A képviselő mandátuma 3 évre szól. A szabályzat-tervezet 30. pontja pedig arról intézkedik, hogy ki választható és következőképp szól:

„A zsidó nemzet alapfeltétele a zsidó vallásosság az ősi zsidó hithez való változatlan, szilárd ragaszkodás a Sulchan Aruch útmutatása szerint és ettől a szervezettől sem lényegében, sem formájában el nem térhet.

Ebből folyik: hogy azok, akik a zsidó vallástörvényeket kellőképpen nem tisztelik, a Sabesz, az etkezési törvényeket stb. nem respektálják, ezen szabályzatban említett végrehajtó- és képviselői szervezetekben helyet nem foglalhatnak.

Tekintetes Előjáróság!

Tisztelettel kérjük tehát a vezetés alatt álló hitközségben a szabályzat-tervezet fenti pontjai alapján a képviselőválasztást sürgetően megjelteni, a megválasztott képviselőnek mandátumi okmányát (választási jegy-ökönny) átadni, ugyintzen a hitközség főrabbiját egy oly bizonyítvánnyal ellátni, mely igazolja, hogy ő a hitközség véglegesített főrabbija, hogy ugy főrabbi, mint képviselőjük hitközségük képviseletében a nagygyűlésen résztvehesse a nagy és szent munkában, melyre Isten áldását kérjük a hagyományos Tóra-szellem és Tóra-élet megerősítésére az egész zsidó nemzet fűdvére, javára.

Des, 5680. Ijar hó 3.

Paneth Echezkiel desi főrabbi.	Fuchs Benjamin nagyváradi főrabbi.
Ullmann S. besztercei főrabbi.	Szofer M. m.-vásárhelyi főrabbi.
Wesel Albert tordai főrabbi.	Freund Izrael sz.-régeni főrabbi.
Kasziner Mór.	Berger Adolf.

A fenti meghívóból világosan látható, hogy a gyűlés összehívói messze túllépték azt a határt, ameddig egy felekezeti szervezet elmehet. Az erdélyi zsidóság tájékozatlanul áll a kérdéssel szemben s éppen ezért szükségesnek tartottuk, hogy az erdélyi zsidóság néhány vezetőférfiának véleményét kikérjük a nagybányai gyűlést illetően.

Alább közöljük a nyilatkozatokat:

Schwartz Jakob

a kolozsvári orth. hitközség elnöke a következőket mondotta a nagybányai rabbi gyűlésről munkatársunknak:

— A hitközség ma, május 3-án kapta meg a május 11-ére tervezett nagybányai gyűlésre szóló meghívást. A meghívó szerint a gyűlésre küldendő delegátust a hitközség tagjainak szabályszerűen kell megválasztaniok, tehát föltétlenül szükséges ehhez a közgyűlés egybehívása. Ez pedig a mai viszonyok között és a hitközség alapszabályai szerint, mely előírja, hogy a közgyűlést meg kell előznie az előjárósági és képviselőtestületi ülésnek, legalább hat hetet vesz igénybe, vagyis ha akarnánk esetleg delegátust választani, — amiről egyébként az előjáróság hivatott dönteni — ugy ez a legjobb esetben is csak hat hét múlva történhetne meg. Azt hiszem, hogy a legtöbb erdélyi hitközség hasonló helyzetben van s így a nagybányai gyűlésen aligha fognak megjelenni szabályszerűen megválasztott delegátusok. Abszurdum, hogy egy ilyen fontosnak látszó gyűlésre hét nappal annak megtartása előtt írják ki a választásokat. Ez technikailag és jogilag is lehetetlen. Ennyit a gyűlés adminisztratív részéről.

— Ami az ügy lényegét illeti: a gyűlés összehívásának tendenciája kétségtelen. Az egész orthodoxiát akarják képviselni s közben ugy állítják össze a jogosult képviselők listáját, hogy a rabbik, akik eddig távol tartották magukat a pártarcoktól és még a hitközség képviselőtestületének sem tagjai, tehát magában a hitközség vezetésében nem vehetnek részt, a hitközségek összesítésének gyűlésén egymagukban annyit szavazattal bírnak, mint az összes hitközségek együttvéve.

A nagybányai gyűlésen a rabbi egyedül leszavaztatja egész hitközségét

s ha az egész erdélyi orthodoxia más véleményen van, de a rabbik akarják, a nagybányai gyűlésen mindenképpen a rabbiknak kell győzniök. Így gondolták ki ezt a gyűlés összehívói.

— Véleményem szerint az egész akció nem halad helyes méterben, mert a felekezeti szervezet célja csakis a felekezeti szükségletek szabályozása lehet. Erre nézve is sokkal célszerűbb, ha a felekezetek követeléseit és javaslatait az egész zsidó nép szervezete képviseli az állam előtt. Pártokra szakadva semmit sem fogunk elérni. Am semmiesetre sem terjedhet ki a zsidó nép kebelén belül egyetlen felekezeten szervezkedése sem oly célok megvalósítására, amelyekre az egész az egész nép által, felekezeti árnyalatra való különbség nélkül, megalkotott nemzeti szervezet lehet csak hivatott.

Felkerestük

Glasner Mose orthodox főrabbit

és megkérdeztük tőle, hogy kapott-e meghívót a nagybányai gyűlésre, s hogy részt vesz-e azon?

— Kaptam ma egy nyomtatványt — felelte a főrabbi — mely belüli az előjáróságnak, kívül pedig nekem volt címezve. Hogy ennek a meghívásnak nem teszek eleget, az már többször nyilvánított álláspontomból önként következik. Meggyőződésem szerint manapság, mikor a zsidó nép legnagyobb érdekeiről van szó, melyek csak az összes erőnek egy táborban egyesítésével valósíthatók meg, egyáltalán nem helyénvaló, sőt egyenesen káros egy szeparatiztikus tendenciájú orthodox szervezkedés.

— Az annak idején — több mint 50 év előtt — bekövetkezett szakadása a magyarországi orthodoxiának és neologianak, ma már nem bir jelentőségével és nem szabad követendő példának tekintenünk, mert az akkori szakadás főként az asszimiláció szelleme ellen irányult, ami a neologianban uralkodott. Az asszimiláció volt az, mely az orthodoxiát arra ösztönözte, hogy a zsidó

Herbert Sámuel Palesztináról

Herbert Sámuel, ki tudvalevőleg az angol kormány megbízásából Palesztinában volt, hogy ott a zsidó nemzeti oltón megteremtésének lehetőségeit tanulmányozza, a következőket mondotta:

— Palesztina pénzügyi helyzete kedvező, gazdasági helyzetének alakulása attól függ, hogy miképen sikerül a függő politikai kérdéseket megoldani és az együttműködést az összlakossággal biztosítani. Az ország fejlődésének óriási lehetőségei vannak megadva, mint-hogy Palesztina meglehetősen lakatlan. Palesztina szorgalmas iparosok számára a legelőrendűbb tért nyújtja.

fogta a lublini lelkeket. „A miedzyrzeczsi maggid a chaszidis a tan gyökereit elmélyítette és lerakta a Caddikim „udvar”-ának alapkövét.” Ettől kezdve a rabbinak udvara van. A caddik fején ott nyugszik a shechinah és megnyílnak és elindulnak a csodák. Az összes akkori-caddikok között Jakob Izchak Horowitz lublini főrabbi a leg-híresebb. A „lublini látnok”, így nevezte el a hagyomány. A rossz szellem, a sátán mindent elkövetett, hogy Horowitzot eltérítse a jó utról, mondja a legenda. A nieswizi rabbi pedig meséli:

„Egy este Jakob Izchak egyedül bolyongott egy erdőben. Fáradt volt és éhes. Távolból világosságot pillantott meg, közelebb jött és egy gyönyörű házban kivilágított ablakokat vett észre. Belépett, csodálatosan szép asszonyt látott meg, aki nyomban étellel és itallal traktálta, közel bujt mellé és csalogatni kezdte. Ijedten ugrott fel a fiatal ember, de az asszony nem fájtott. Mire ő Isten nevével kiáltotta, a ház összeomlott, maga alá temette az asszonyt, anélkül, hogy neki valami baja lett volna”. Miután Horowitz így elbánt az ördöggel, bekerült a maggid udvarába, de sokáig nem keltette fel senki figyelmét. Egyszer a következő dolog történt: A maggid egyedül szokott imádkozni egy külön szobában és csak a zárolmánál hívott be 10 embert ked-

értékek megmentésére különváltan haladjon. A *cionizmus* következtében azonban az asszimiláció amúgy is kiküszöböltek a zsidóságból, melyhez ezután csak olyanok tartozhatnak, akik hűségesen kitartanak fajuk, nemzetük mellett. Ezekről az emberekről nem kell félnie az orthodoxiának, hogy akadályokat fognak gördíteni a zsidóság hitű részére, amely a vallás törvényei szerint akar élni. *A cionizmus nem veszélyes az orthodoxiára, sőt csak erősítheti.* Ma tehát egészen más szempontok lépnek előtérbe a zsidóság szervezkedésénél, mint akkor. בתורתו traktátus ע"פ דף נ"ז mondja Rasi: ואלו דברי אלקים חיים זמן דשיר דהא מעמא דמימין דשיר דהא מעמא דשמעון מתדבק לפי שינוי דדברים כשינוי מעמא כו' Aki nem érti meg, hogy ma a helyzet egészen más, mint akkor, az nem birt felemelkedni a zsidó nép magas céljaihoz, hivatásához.

Nem szükséges az orthodoxiának külön szervezkedni, mert egészen bizonyos, hogy a zsidóság *egységes szervezeten belül az orthodoxia autonóm vallási berendezkedése nem fog akadályokba ütközni és összes vallási kívánságai a legmesszebbmenő módon teljesülni fognak.* Az egységes szervezeten belül a legkisebb vallási szekció is megtalálhatja a maga elhelyezkedési lehetőségét és biztosíthatja kívánságait. Milyen boldogok lettek volna a mi nagy mestereink, ha ezt akkor — 50 év előtt — megtehették volna és milyen hathatós biztosítása lett volna ez a megoldás a hitű zsidóságnak. Ha ezt a platformot akkor megtalálják, nem következett volna be a szakadás, mely a magyarországi zsidóság nagy és értékes rétegét sodorta el a zsidóságtól, a vallástól.

Ami speciell az egybehívást és annak módját illeti, az egész akció annyira kezdetleges, előkészítetlen, sőt mondhatni ügyefogyott, hogy komoly kritikát el sem bír. *Elsősorban* nem küldték be a hitközségeknek és meghívottaknak az *alapszabály-tervezetet*, melyet minden bizonnyal tanulmányozni kellene, hogy a hitközségek tudják miről is lesz ott tulajdonképpen szó s ne csak ott a helyszínen értesüljön mindenki a dologról. A hitközségek, ill. a választók még csak utasítást sem adhatnak delegátusainak, hogy milyen irányban foglaljanak állást. Másodsorban: a gyűlés rendezői túllépek egy orthodox felekezeti mozgalom kereteit, amely csak a vallási életre terjedhet ki. A meghívó szerint Nagybányán nemzetpolitikai természetű dolgokról is akarnak dönteni, sőt elakarnak határozni az erdélyi orthodoxiának egy világ-szervezetéhez, az Agudához való csatlakozását is. Elfelejtjük, hogy olyan politikai ténnyé siklanak, amibe másnak is beleszóla van.

A választási mód valóságos abszurdum. A zsidóság nagy centrumait egysorba állítja az egész kicsi hitközségekkel. Így például a körülbelül 15.000 lelket számláló kolozsvári orthodox hitközség csak két delegátust küldhetne — ha küldene — a gyűlésre, viszont az 50 lelt számláló egeresi hitközség is küld egy delegátust. Az ésszerűség és alkotmányosság azt diktálná, hogy a delegátusokat a lélekszám arányában válasszák. Az összeszámolt ézenfelül a rabbiknak egyenlő jogot biztosítanak a hitközséggel, amiből kiütközik az a tendencia, hogy *a rabbik kezükbe akarják ragadni az egész hatalmat.*

Ez abból is látszik, hogy a meghívó *hat* rabbi és mindössze két hitközségi tag, még pedig kis hitközségeknek tagjai, irták alá. — Egészen kétségtelen, hogy a rabbiknak *biztosítani* kell a hitélet irányítására való jogukat. De ezt nem így kell csinálni. Lehetne egy rabbitanácsot létesíteni, mely *vétójoggal* bírjon a vallásellenes határozatokkal szemben. De a hatalmat kiszajátítani nem lehet. A gyűlés előkészítői annyira impolitkusan jártak el, hogy még az egész nagy hitközségek előjáróságait sem kérdezték, vajjon helyeslik-e és helyeslik-e

ebben a formában a gyűlés összehívásának tervét.

— Meggyőződésem szerint az egész mozgalom halva született és nem bír azzal a komolysággal és erkölcsi sullyal, mely az ilyen mozgalomnál nélkülözhetetlen.

Dr. Fischer Tivadar az E. Zs. N. Sz. elnöke

a következőket mondotta: — Engem csodálkozásba ejt ez az összehívás, mert azon eszmecsere után, melyet ezelejt néhány héttel a gyűlés összehívóinak egyikével, Fuchs Benjámin nagyváradi főrabbi ural folytatni szerencsém volt, az volt a meggyőződésem, hogy ezen, az erdélyi zsidóság egyetemének most napirenden levő nagy problémáival szemben, beszélgetésünk folyamán oly nagy megértést mutatót rabbi, a Désen megindult és separatizmusra vezető akciót a helyes mederbe igyekszik majd terelni, nevezetesen, hogy az orthodox hitközségeknek a hitélet szempontjából kívánatos külön tömörülését az egységes nemzeti szervezeti kereteibe való beilleszkedéssel kapcsolatosan iparkodik majd megvalósítani. Ezen eszmecsere eredményeként ugyanis kölcsönös egyetértéssel megállapítottuk, hogy az ezen területen élő zsidóság egészét, hitánnyalra való tekintet nélkül magában foglaló nemzeti szervezet kiépítése a prius és az orthodox hitközségek külön felekezeti szervezetre vonatkozólag majd ezen nemzeti szervezet lesz hivatott az *állammal szemben támasztott igényeket* a maga egész sulyával képviselni. Igaz, hogy Fuchs főrabbi ur helyesnek tartotta fenn, különösen több rabbitársai által intranzingensen elfoglalt azon álláspontot, mely szerint az orthodoxiának mielőtt a nemzeti szervezetbe lép, teljesen tisztában kell lennie egyrészt a saját külön szervezetre vonatkozó szabállyal, másrészt azokkal a garanciákkal, melyek a nemzeti szervezet szabályzatában az orthodox felekezeti szerv autonóm működését biztosítják, de koncedálta, hogy az orthodox felekezeti szerv *tényleges* létesítése, mielőtt az orthodoxia hozzájárult volna az egységes zsidó nemzeti szervezet teljes kiépítéséhez, azt esetleg hátrányosan befolyásolhatja s így annak teljes befejezéséig felfüggesztendő.

Ily körülmények között csakugyan *meglepő*, hogy az orthodox felekezeti szervezet előkészítő bizottsága az ezen szervezet megalkotására hivatott nagygyűlést az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség teljes ignorálásával összehívta. Hogy ezen összehívás *káros*, az az előbb elmondottakból önként következik. De hogy hevenyészetten, a kellő előkészítés nélkül történt, azt maga a meghívó tanúsítja, amelynek hiányai annyira szembeötlők, hogy az egész akció fölött, ha nem lenne elszomorító a mai viszonyok között az ilyen elkülönülésre irányuló törekvések érvényesülése, csak *mosolyogni lehetne.*

A gyűlés összehívói egy felekezeti szervezet óhajának létesíteni és a gyűlés tárgysorozatában azzal *tetszelegnek* maguknak, hogy ők majd az erdélyi zsidó nemzeti kisebbség nacionalis problémáit fogják megvitatni és megoldáshoz juttatni. Nyilvánvaló, hogy vagy sajnálatos tájékozatlanságukban nem eszmélnek rá, hogy e tekintetben minék kell lennie az első lépésnek, vagy hozzájuk csakugyan nem méltó furiangból csak *frázisként* vettek fel ilyen, a nagyközönségnél *halátskeltő* tárgymegjöléseket a gyűlés napirendjébe, hogy ezzel mennél több érdeklődőt csábítsanak a gyűlésen való részvételre és esetleg számos olyan orthodox hitközségnek a gyűlésen való képviseltetését is *elérjék*, mely a maga egészében, vagy tagjainak nagyrésze által létesített csoport útján az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kötelekébe tartozik. Előrelátható azonban, hogy ilyen elhibázott akció csak fiaszkóval végződhetik és *bizom* abban, hogy azok, a különben igen tiszteltreméltó személyiségek, akik ez akciót folytatják, csakhamar arra a belátásra fognak jutni, hogy a zsidó népek e területen élő töredéke csakis akként szervezheti meg mindennemű

vitalis érdekének biztosítására alkalmas képviselést, ha a hitéleti felfogásra nézve fennálló különbségekre való tekintet nélkül egy egységes szervezetben tömörül, amelyen belül az orthodox rabbik, mint a hitközség őrői és ápolói *kizárólag* ezen magas szentes hivatásuk akadálytalan gyakorolhatóságának szabadságát és erre nézve a kellő intézményes biztosítékokat követelhetik.

A fenti nyilatkozatokból világosan megállapítható, hogy a nagybányai gyűlésnek összehívása,

sulyos támadás az erdélyi zsidóság egysége ellen.

Nem tudjuk, hogy mit fognak határozni Nagybányán, de a képviselők összeállításának módja és az tény, hogy az összes rabbik hivatalból tagjai a gyűlésnek s ilyenformán majorizálhatnák

az egész erdélyi zsidóság gyűlekezését, *már eleve kizárja*, hogy Nagybányán az erdélyi orthodox felfogású zsidóság széles rétegeinek *igazi* hangulata, a *nép véleménye* juthasson kifejezésre. Mi nem félünk a rabbiktól, mert tudjuk, hogy a *rabbik nagy többsége is ráeszmélt már a mi igazságainkra* és megérti, hogy minden szeparatiztikus irányzat ma az egész zsidóság magasabb érdekei ellen elkövetett *merénylet*. De kétségbe vonjuk a nagybányai gyűlés kompetenciáját nézve, hogy az egész erdélyi orthodoxia nevében határozzon. A nagybányai gyűlésen hiányozni fognak az alkotmányosságnak legelemibb feltételei és ott legfeljebb az erdélyi orthodoxiának egy *csekély töredéke* fog határozni.

Bécsi zsidók tiltakozása a fehér terror ellen

Tiltakozó nagygyűlés — Chajes főrabbi beszéde — A magyar zsidóság áruól — Vészi, Adler, Polnai — Bécsi ujság a gyűlésről

— Az „Uj Kelet” tudósítójától —

Bécs, máj. 4. Vasárnap délelőtt tíz órára Ausztria zsidósága a magyarországi pogrom-antiszemitizmus ellen óriási látogatottságu tiltakozó gyűlést hívott egybe. A gyűlést dr. Simcker osztrák nemzetgyűlési képviselő nyitotta meg. Dr. Chajes bécsi főrabbi, a firenzei egyetem híres tanára volt az előadó.

— Magyarországon — mondotta a szónok — a hatóságok és a kormány együttesen szájuk az antiszemitizmust; programszertlenül veszélyeztetik a zsidókat nemcsak vagyonukban, hanem életbiztonságukban is. A jogrend felborult ebben az országban, ahol, ha zsidó ember az antant-missziók védelmét kéri, nem lehet biztos, hogy másnap a karhatalmi tiszték, akik most urai Magyarországnak, nem teszik e el láb alól. A magyar nép józan, derék és becsületes, de akik most uralkodnak rajta, hallatlan rémuralmat honosítottak meg. Keresztényeknek vallják magukat. Kétféle kereszténység van: a genfi vöröskereszt kereszténysége, a jószívűség, az áldozatkészség, a fenkölt gondolkodás, a lelki tisztaság kereszténysége és a közepkori inkvizíció kereszténysége: a boszu, a kegyetlenség, a vérgözben való kéjelgés, az elvadulás, az erőszak kereszténysége. És ez a kereszténység uralkodik: Horthyék, Huszárak országában. Tudtuk, hogy a proletár diktatúra bukása után irtózatossá pogromhullám ömlik végig Magyarországon. De nem tudtuk elképzelni, hogy ez az antiszemitizmus egy kultur nemzetek által határolt országban, Európa kellős közepén ilyen lesz. Azt kérdezhetik önök, hogyan lehetséges, hogy a magyar zsidóság ezt szó nélkül tűri? Ugyanezt kérdezte tőlem dr. Goldmann József, a Joint amerikai elnöke, aki idejött, hogy a nyomorgó közép-európai zsidóság ügyét tanulmányozza. Nem hitte el nekem azokat a borzalmakat, amelyeket hiteles adatok nyomán eljé tartam. Egyes eseteket még elhitt, de hogy kormányrendszerre lehessen tenni polgárok oktalan üldöztetését, az amerikai filantróp nem hitte el nekem. A helyszínen akart erről meggyőződni és elutazott Budapestre. Egy heti ottlét után visszajött — megtörtén, kétségbeesetten. Soha még embert ilyen földült, ilyen rettenetes állapotban nem láttam. Körülbelül 7000 zsidót gyilkoltak meg Horthy karhatalmi tisztjei minden bírói és hatósági eljárás mellőzésével. A nézőtérre erre a megbotránkozás és felháborodás moraja zugott végig és percekig tartott, míg a közönséget le lehetett csillapítani. A főrabbi ezután több esetet sorolt fel a fehér terror véres krónikájából s beszédét így fejezte be: — Kötelességünk felhívni a művelt világ figyelmét ezekre az ügyekre. Kö-

telességünk követelni a budapesti antantmissziók kicserélését és kötelességünk követelni a népszövetségtől, hogy minden egyes erőszakoságot büntetlenül lehessen az antantmissziók elé vinni és főként, hogy minden egyes erőszakoskodásért, amit katonai személyek követnek el, maga Horthy Miklós kormányzó személyében legyen felelős. Ezt meg is fogjuk tenni! A főrabbi nagy hatással fogadott beszéde után dr. Schalit kifejtette, hogy a magyar zsidók szenvedései voltaképpen csak egy fejezete a nagy zsidókérdésnek. Dr. Plaschkes községi tanácsos élesen támadta a magyar zsidóság vezetőit, különösen Vészi Józsefet, dr. Adler Illés rabbit és Polnai volt minisztert, akik elárultak a zsidóságot; dr. Kiewe Henrik az üldözött zsidó diákság tiltakozását fejezte ki. A határozati javaslatot, amely dr. Chajes előadása szellemében készült, egyhangulag elfogadták.

Az imponáns tiltakozó nagygyűlés nyomán Berger Sándor cionista elvtársunk a következő jellemző cikket írta az egyik bécsi ujságba:

A bécsi cionisták vasárnap délelőtt hatalmas tüntetést rendeztek a magyarországi fehér terror ellen. A világ munkásságának megmozdulása után a szomszédország zsidósága is megmozdult. Későn, miután a keresztény erkölcsnevében már ezernyi zsidót lemészároltak a karhatalmiak. A mostregyűlésen megtudtuk a késés okát. A külföld zsidóságát ugyanis maguk a magyar zsidók vezették félre. A szerencsétlen magyar zsidókat áruól vezetői — Vészi József, Polnai Jenő, Adler Illés urak — valóságban tányéron prezentáltak a vérszomjas karhatalmiaknak. A románok bevonulása után, a szakszervezeti kormány bukásakor az első ellenforradalmi puccskormányba tudvalevőleg befurta magát egy Polnai nevű nagyképu kullancs, aki azon a címen akarta az ország közéletét irányítani, hogy három hajója volt az Adrián, amit — az antant lefoglalt. Alig hét napi „kormányzás” után — Friedrich akkormár régen halomra ölette a zsidókat a Dunántul — ezt a szemérmetlen embert fehér kollégáinak kellett kiebrudalni az ugynevezett kormányukból. Akkor azután a zsidók felé fordult. Nem a zsidó tömegek felé, akiket ha együttes fellépésre ösztöklél, nem folyt volna annyi vér, hanem a gazdag zsidók felé, akik a bőrük épsége kedvéért együtt üvöltöttek Friedrich bandájával. Az elkeseredett, felháborodott, csüggedt és kétségbeesett zsidóságot hazafias türelmre intette ez a fekete tökfikló. A magyar zsidók külföldi testvéreikhez akartak apellálni Horthy irtóhadjárata ellen, Polnai csittgatott... Ez hazafiatlanság! — mondotta szörnyűkódve,

csak nem akar feltűnni. Ők külföldi munkások voltak, mint a tártók és kapták mányos vallás kipróbált hagy

Ilyen bölc szópól szó lósa? Egy má szókében: dr. félrevezette F megbizásából amerikai meg dözgetett a k geknek, hogy t nayék kardélre lsten így rend nak ártnak vo kat. Ez így vo kellett jönnie sága miatt — Közben pedig hogy nagyon győna; Hirtelen hogy ezért a o thyektől. Ő a feste. Jó kis s vagy olyan ke Paptársai és a sem állnak ve hivei és Hort enyhe fuvalla szentel kijük szentélyből.

Nem lenne Vészi József u ges cselédje, benne van a „ napról napra t fehér terror é és azért huzó tszemizmus fojogója ez ez a vérgözbe

A bécsi cio zsidóság hivat legyilkoltak, az lajjai fordult helyeti Bécs z tenelemben p Most, a fehér jában.

Vészi, Adler sok-sok zsidó vére. Ezért t cionisták gyűl fom kitűnés megérdemelt u

Palesztina
A wieni csoportja Pales oport alapít csodálatos gy hőmerekletvis érdekében leer teszik. Így t nemrégiben, dezett gyógyin Karmel ország ban az ország zsidó Schweiz csonttuberikó meg az ősi fö előfeltétele m Palesztinát eg amely legelső zetése alatt a bözőbb állam nének össze akiket külön Palesztinába. a következő f

A wieni csoportjának t fordul a világ lönösen az or részt szanator lesztinában. építése van te és tuberkoloz Mindkét beteg mára Palesztin vésznél fogva szanatóriumok beteg érdekéb is használt lát jtna foglaltá gok az épület kodnának, mi országok a s szállítanak, hasznosítják. tinahivatal c ll. Zirkusgass

Rosenzw

„TAILLEUSE“ MODERNE POUR DAMES — MODERN NŐI SZABÓSÁG
VINCOUREKNÉ — MEZŐ ILUS CLUJ (KOLOZSVÁR), STR. J. MANIU (V. SZENTEGYHÁZ-U. 3.)

Kiutasítási bizottság alakul

A zsidók és a lakáshivatal. — Két fórum intézi a lakásügyeket. — Katonák, románok és magyarok, de zsidók nem. —

Az Uj Kelet tudósítójától

A lakáshivatal, a kolozsvári közélet legnagyobb botrányfészke, még mindig elég anyagot ad arra, hogy vele foglalkozzunk. Nem mulik el nap, hogy elkészült emberek ne keressenek fel bennünket, hogy előadják szomorú kis tragédiáikat, amelyek drámai gyújtópontja a kolozsvári lakáshivatal.

Goga miniszter itt tartózkodásának ideje alatt foglalkozott a lakáshivatal ügyével és annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a lakáshivatal, mint egyedülálló és felelőtlen fórum, nem intézheti a lakásügyeket. A miniszter kijelentette, hogy a lakáshivatal főle a polgárokból és katonákból álló bizottságot kell szervezni, amely mint felelős fórum szerepel, felülbírája a lakáshivatalnak, mint adminisztratív szervnek a határozatait és véglegesen dönt azokban. Értesülésünk szerint Petala tábornok, hadtestparancsnok is azonosította magát a miniszter nézetével és kijelentette, hogy minden segédeszközt megad arra nézve, hogy a lakáskérdést közmegelégedésre intézzék el.

Az elvi megállapodás után a bizottság összeállítására került a sor. Az előzetes tanácskozások során úgy döntöttek, hogy a bizottságban két román és két magyar polgár foglal helyet, s a bizottság elnöke egy magasrangú katona lesz. A bizottság, mint másod-

foku hatóság állíttassék a lakáshivatal fölé és a lakásügyekben betervezett felelősügyi ügyeken kívül a kiutasításokkal kapcsolatos rendelkezéseket is intézné.

Nem kell hangsúlyozni, hogy a bizottság, hogy is mindenki tisztában van azzal, hogy a bizottságnak ilyen módon történő összeállítása a zsidóságra sérelmes. Egy ilyen formában összeállított bizottság nem alkalmas arra, hogy a zsidó társadalom egyetemét kellőképpen megnyugtassa, sőt a terv olyan elkészítését fog kiváltani, mint a lakáshivatal szörnyű, most már rémregénybe illő ténykedései.

Köztudomású ugyanis, hogy a kiutasítások ele elsősorban a zsidóság ellen irányul, ennek következtében szinte természetesen, hogy a zsidóság érdekvédelme is helyet találjon a bizottságban. Azt hisszük, hogy a tisztességes álláspont az, ha a zsidó lakosság számára a zsidóság törvényszerű képviselőt kap a bizottságban, amely száz és száz zsidó család jövőjéért és egzisztenciájáért felelős hivatva dönteni.

A szövetség el nem áll ettől a követelésétől és minden törekvése ebben a kérdésben oda irányul, hogy a bizottságnak az arányos képviselői rendszere mellett történő megalakítását is mertesse el illetékes tényezőkkel.

Lőw Imánuel

Csak annyit hallottam az anyámtól, hogy amikor Szegeden a Tisza kiöntött, Lőw Imánuel apja, az első „magyar zsidó” talicskán hordta a földet a földészhez. Az ősz zsidó pap példáján lélekre kapott a tömeg és menteni kezdtek, ami menthető. Ennek köszönhető, hogy Szeged nem pusztult el egészen, legfeljebb így jegyzik fel ezt a krónikások, Mikszáth Kálmán, Lipcsey Ádám és Tisza Lajos. Halálból most tömörebbé dobták Lőw Imánuel.

Kezdeiben vala a kommunizmus, ami annyit jelent, hogy bolsevizmus ürügye alatt fogdoszták össze a zsidókat, azután a szocialista zsidókat börtönözték be, majd a függetlenségi pártiak kerültek sorra. De ez mind különféle jelszavak alatt történt s a karhatalmi darutollasok nem merték kimondani, hogy a különféle címek csak az apró pogromok egy új válfaját takarják. De amikor ez a módszer is nagyon nyilvánvalóvá vált, megkezdődött a parlamenti denunciació rendszere, amely abból áll, hogy a képviselőházban emelnek vádat valaki ellen és miután csak a valódi képviselő s a valódi nem az, nem is védekezhet, tehát letartóztatják.

Igy került a tömlőc fenekére Lőw Imánuel szegedi főrabbi. Megváltották azzal, hogy egy hollandi újságíró előtt hazaelenes nyilatkozatot tett. A hazaelenes nyilatkozat lényege, hogy nem tartja helyesnek azt az állapotot, ami Magyarországon uralkodik. Lehet, hogy nem tartja helyesnek Lőw, de nem mondta ki. Nem mondta, mert amint tanuk állítják, dr. Lőw nem is látta az újságíró s a kíváncsi hollandus a főrabbi lakásában egész másról beszélt. De még ha ő beszélt volna is a riportterrel, nem mondták volna neki ilyeneket, mert dr. Lőw nagyon jól tudja, hogy ilyen kijelentésekért mi jár ma Magyarországon.

Egész más büne van dr. Lőw Imánuelnek. Nagy, évezredes büne van: zsidó. Rá nem mondhatik, hogy kommunista, hogy szocialista, mert tudták, hogy mindig a konzolidáció híve volt s Szegeden zsidó tiszték akadályozták meg a bolsevista tulkapásokat. A franciáknak is ők segítettek a rendcsinálás munkájában, amikor még a mostani fehér tiszték a vörös hadseregben nagy lelkesedéssel énekeltek a régi koronadalmakat megfajlva a Kun Béla tábornok magasztaló szöveggel. De ezek a tiszték most szűz fehérre mázolták magukat, mert Magyarországon most a Samuk és Ignácok vére a fehér festék.

Lőw Imánuel nem süthettek semmi bélyeget, egy harag nyilatkozatot adtak a szájába, hogy végezzenek vele. Nagy véke van, hogy ráeszmélt zsidóságára, a cionista igazságra s a szegedi honfölközvényen s a dárda szöktette a zsidó eszmét. És Alsótanán, Rókuson és a szegedi tanyák hosszú, széles vidékén a zsidó boltos most már saját nemzeti öntudatáról almodik, nyugodt, csöndes országról, ahol nem veszik a véréért azért, mert a fajtáját nem válogatta az új keresztény kurzus kívánsága szerint. Tömörkényfalván és Tápán, Móravárosban és a szegedi földeken, amerre Lőw Imánuel lelki birodalma terpeszkedik az alföldi síkon, mindenütt zsidó gondolatok és remények vigasztalják Izrael ezernyi népét. Ezért kellett Lőw Imánuel ártalmatlanná tenni, börtön mélyére dojni. Még jó, hogy nem akasztották fel rövid uton, mint ahogy a gyűri és karcsi rabokat, segítették át rövid uton a menyországba.

Hogyan fejlődik a Nemzeti Alap az egész világon

A Zs. N. A. hágai levelezőjének jelentése szerint az utóbbi hetekben újabb haladás ért el a szervezett tervszerű kiépítés. Romániában és Német-Ausztriában konferenciákat tartottak a Zs. N. A. bizalmi főtitai. Svájcban, Észak-Szlovákiában, Luxemburgban, Galiciában és Bukovinában előkészületeket tettek gyűlésekre. Március végén összeült Jeruzsálemben a palesztinai és szíriai nemzeti alap-bizottság és pontosan megállapította a gyűjthely költészetét, valamint az 1920 évre Palesztinára eső összeg elosztási tervét.

A N. A. bizottság reméli, hogy úgy mint tavaly is, a főiroda bevételei felül fogják mulni a megállapított minimális összeget. A palesztinai bizalmi férfiak összejövetele Chalhamoed peszahkor volt. Egy elkészült jelentés szerint Revaban, a chanukka-ünnepélykor a templomban a zsidók igen szép összegeket adományoztak. A rabbi felszólítására az egyik hívő aranyórját adományozta a N. A.-ra. Példáját követték és szegények, meg gazdagok egyaránt ajánlottak fel különféle értékű tárgyakat és ékszereket a Zs. N. A.-ra. Körülbelül 65.000 márka gyűjtött össze. Purimkor egész Szlovákiában gyermeknap volt a Zs. N. A. javára. Lengyelországban ekkor a városokban és a falvakban is voltak gyűjtések.

Dr. Csenov Jichiel halálának évfordulóján Lengyelországban, Fehéroroszországban és Litvánában nagy gyűjtések voltak a Csenov-kolónia javára. Varsóban és a lengyelektől megszállt Litvánában Csenov-hetet rendeztek. Minden templomban, imaházban, meetingeken, koncerteken, előadásokon, amelyek részére a vilnai N. A. iroda dolgozta ki a tervet és küldött szét minden városba szónokokat és szervezőket, jelentékeny összegek gyűltek be a Csenov-gyarmat javára. Smyrnában sorjájátok rendeztek a Nordau város javára. Johannesburgban virágnapot rendeztek a Zs. N. A. javára, amelyen a nem zsidó lakosság is részt vett. A villamosok azon a napon kétféle zászlókkal voltak ékesítve. A Zs. N. A. londoni gyűjthelye előkészületeket tesz egy nagy N. A. vásárra, amely az Old King-Hellban lesz és 8 napig fog tartani. London zsidó kereskedőit felszólították, hogy áruk és mindenféle értékű tárgyak adományozzák.

sával támogassák ezt az akciót. Németországban a Zs. N. A. hetet április végére állapították meg. Bulgária után, ahol nagyszámu zsidó hitközség kötelezte magát önmegadózásra a Zs. N. A. javára, kilátás van arra, hogy Szilésziában, Morvaországban és Bukovinában is sikerülni fog a hitközségek megadóztatása. A morva hitközségek szövetségének elnöksége körítáiban szököltötte fel a hitközségeket, hogy a kulturához százalékos járulékat vegyenek fel a Zs. N. A. javára. Kívánatos volna, hogy ezt a példát minél hamarabb a többi országok is kövessék és a hitközség megadóztatása a Zs. N. A. javára, állandó intézménnyé váljék.

HIREK

„És számláljatok...”

— Sz'ira hangulat —

És számláljatok...
Hány dal szakadt már föl az ajkatokról és hullott vissza a feledékenység sötét méhébe, mint egy elhagyott szegény vándormadár, melyet elnyelnek a tenger csapkodó hullámai?
Hány sóhajtok kóborol idegen, ismeretlen országokban, ahol nem vár rájuk a dal méla pengetője, hogy hurjaitok ismét elővarázsolja őket a szomorúság néma szótáiraiként?
Hány sugár és hány szikra van a lelketek hideg kamaráiban elzárva és nincs kéz és nincs lehellet, mely lángra szítja őket és nincs ajk és nincs szem, melyen keresztül örök, nagy utaknak induljon az élet sístegő tüze?

Hányadik tavasz ez, hányadik ébredése az örök szép természetnek, hogy lelketekben lidérces fájdalom borong, mint a sápadt hold középkori ódon város fölött?

És számláljatok...
Uj daloknak kellene zengeni; uj varázsszavaknak kellene elhangzani és egy új folyónak kellene elindulni, mely, szabályos mederben melynek partjain nem bagolyvárak hullogó sikátorai, hanem árnyas ligetekből körülombozott drága fészkek kandikálnak elő...

Egy új életnek kellene megindulni...
Uj életnek, új tavaszoknak, új álmoknak, új vágyaknak és új reményeknek.

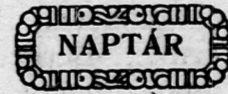
És számlálni kellene...
Meg kellene számlálni, mennyi bűn ragad azon a régi életben, melyet a gószus erőszakkal a nyakunkba varrt; meg kellene számlálni, mennyi vércsepp hullott ezért a mi nyomorult, léha életünkért, melynek végső határa a halálos Nébo volt... Vér volt ez, amit egy, vértelen bálványért ontottatok. Fény volt, amit egy fénytelen életért pazaroltatok.

Mert nem nyílnak ám az élet csarnokának szent kapui addig, míg nem döngtet azokat valamelyik vándor érdes munkáskezevel és csak az akarások boldog ébredőjének köszönet be ablakán az áldás harmatos tavaszi hajnala.

Am mindezt eddig nem tudtátok...
Nem ismertétek az élet nagy titkát, ami fájdalom okozva is oly szép és nemes, hogy érdemes érte egy életet végigélni. Elrobogott fölöttetek a tavasz virágok szekere és ti összeroskadtatok a terhe alatt... Nem voltatok még abban a templomban, melynek falait égi felhők képezik és melynek oszlopai a földből ellőtörő karcu lángnyelvek és ahol a hárfázó szél búgja a mindennapi zsoltárt és örökmécsében egy csillag ég, egy reszkető csillag az égről...

Nem ismertétek az élet nagy titkát...
Pedig hányszor daloltok róla költőitek, ez uj Jeremiások; hányszor mutatták nektek az utat, mely az igazi élthez vezet; hányszor feleltök okatlan kérdéseitekre; hányszor tanították; hányszor zokogtak értetek és hányszor csalódtak bennetek, hányszor, ó, hányszor?

És számláljatok, számláljatok... k. m.

5680. Ijár 20-án (május 8-án) szombat. Szidra: E'mór, haftóra: V'hakkóhá'nim hall'vijim
A következő-héten Ijár 28-án (május 15-én) szombat. Szidra: B'hár-B'chukkótáj, haftóra: A'dónáj úzsi.

Szidra: E'mór. Tartalmazza a kóhanitáknak szóló külön törvényeket. Bár Isten az egész népet papjává avatta, mégis a kóhaniták azok, akik a népet ezen hivatás teljesítésére készítik elő; ők nemcsak az egáldozatok bemutatói, hanem a legmagasabb Szentésgnek a képviselői, a Tan megőrzői és terjesztői, amint a próféta mondja: „Mert a kóhén ajka megőrizi a tudást s a Tan tőle, kérdik mivel ő a Seregek Urának küldöttje” — azért többet követel tőlük az Isten. Legyen az ők élete tisztább, nemesebb a többiekénél, hogy valóban papjai legyenek a papok birodalmának. Legyen a testük is oly hibátlan, amilyen szeplőtlen a

Rosenzweig E. párisi mellfüző műterme Cluj (Kolozsvár), Strada Regina Maria (volt Deák Ferenc-utca) 6.

elkük, mert a Tóra már évezredekkel előbb...

Haftóra: „V'hakkóhá'nim háll'vijim“.

A zsidó egyetemi hallgatókhoz! A kolozsvári egyetem tanácsa...

Héber tanfolyamok. A „Tharbut“ elhatározta, hogy dr. Ellner Zwi...

Estély Nagybanján. Megkésve kapjuk nagybanjáyi elvtársainkól...

Zsidó nemzeti képviselőjelöltek Szlovéniában. Mult hó 25-én...

mártoni kerületben: dr. Messinger Mór, Schlesinger Sándor...

Zsidó sport-egylet nyerte meg az antiszemita serleget.

A beszercei „Bar-Kochba“ sport-egylet f. évi ijar hó 7-én...

Az erdélyi „Tharbut“ vezetősége értesíti azokat az elvtársakat...

A „Haggibór“ tenniszosztálya felhívja azon tennisező zsidó hölgyeket...

Felülfizetések a hátszegi mulatságon. Az „Uj Kelet“ 12. számában az Erec-Jisraél...

Mechlovitz kisasszony héber kurzusa. Mechlovitz Batja kisasszony...

Felhívás a zsidó gazdálkodókhoz. Ismételten felkérjük a zsidó gazdálkodókat...

Halálozás. Ijar hó 7-én Türe községben elhunyt Ábrahám Dávid...

jámborságáról, nagy talmudtudásáról és puritán jelleméről Erdélyszerte...

Nyomorgó zsidó család. Egy roppant szerencsétlen zsidó család...

Eljegyzések. Hirsch Mendi (Retteg) eljegyezte Hirsch Miklét...

Ujjáépítési lapok. A Zsidó Nemzeti Szövetség központi irodája...

Szerkesztői üzenetek

D. F. Barátos. Az iskola címe: Kereskedelmi Akadémia Cluj, Magyarul lehet vizsgálni.

ANONCE! In Verlage der „Freiheit“ in Czernowitz erscheint denmact ein WÖRTERBUCH

Für sämtliche hebraische und jiddische Schulen unentbehrlich 150 Seiten Stark. Preis 10 K.

מלון עברי הנורי Megjelent az első Héber-Magyar szótár

Rosenfeld Juda főbizományosnál Cluj (Kolozsvár), Calea Victoriei (v. Magyar-u.) 6.

Milon Ivri Hág'ri Klein Mihály uri szabó üzlete. Elsőrendű öltönyöket a legutolsó divat szerint...

Grünwald és Steiner női divatkülönlegességek áruháza Cluj (Kolozsvár), P. Uniri (v. Mátyás király-tér) 12.

Nyári fiuruhák minden nagyságban kaphatók! Parkas Cluj, Óvár, Vizutca, Mátyás úteremmel szemben.

Divatos ruhát a legizlésebb kivitelben készít Goldenfeld Cluj, Izabella-utca 7. sz.

Wertheim pénzszekrényt keresek megvételre. Cim a kiadóban.

כֶּסֶף (kóser) venaégli Kolozson. Értesitem a t. fürdőző közönséget...

Svájci órák és modern ékszerék jutányos árban beszerezhetők a Svájci óra és ékszerüzletben.

Keresztek nagyobb gyakorlattal bíró könyvetek, ki németül is önállóan levelez.

Bukaresten létesült fiókházunk részére (Strada Ilfor) — amely zsidó úriúri és szombatban zárva — keresztek erélyes, rendelkezni tudó...

Lövinger I. női divat szalonja Cluj (Kolozsvár), Str. Reg. Ferdinand (v. Ferencz József-ut) 4. Uránia palota.

Weisz József uri szabó elsőrangú munkát készít Cluj (Kolozsvár), Piata Unirei 24. Jeszenszky felett.

Figyelem a 2. számra! Tört aranyat és brilliánsokat legmagasabb árban veszek Cion amulették és jelvények minden kivitelben kaphatók.

Női tagalkalapot átfarmál divatosra, új modelleket jutányosan árusít Friedmann női kalapkészítő Cluj (Kolozsvár), Cal. Reg. Ferdinand (v. Wesselényi Miklós-utca).

Uri szabó üzlet. Legolcsóbban és legszolidabban lesz kiszolgálva Braunstein és Rosenbergnél Cluj (Kolozsvár), Cal. Reg. Ferdinand (v. Ferencz József-ut) 8. sz.

Lebovits Testvérek hus és כֶּסֶף hentesru üzlete. Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 37. Rosenzweig-házban. 37/52

Héber ima- és iskolakönyvek ליימך דוס בלאשטעקבאן קאפחאטק ברוך Judánál Cluj-Kolozsvár, Piata Mihaiul Vit. (v. Széchenyi-tér) 39. Rendelések Timár-utca 7. sz. alá küldendők.

Veszek aranyat, ezüstöt és brilliánsköveket legmagasabb árban. Grünfeld József órás és ékszerész, Cal. Reg. Ferdinand [v. Wesselényi Miklós-utca] 21. 21/52

Schwartz Adolf uri szabó, készít elsőrangú munkát jutányosan. Szövetekben nagy választék. Cluj (Kvár), Forduló-u. 1. 58/26

Művészeti hajmunkákat készít az „Ideál“ hölgyfodrász-szalon Cluj [Kolozsvár], Str. Universitáti [v. Egyetem-utca] 1. 32/52

Simon M. Lajos elsőrendű uri szabó üzletét Str. Nicolae Jorga [v. Jókai-utca] 11. sz. alá helyezte át. 44/26

Uri szabó üzlet! Készít izlésebb kivitelben ruhákat. Szolid és pontos kiszolgálás. Cluj (Kolozsvár), Malom-utca 8. Fried Ferenc.

26 éves szép megjelenésű kiváló volt talmudista, végzett VII. gimnaziumi osztályt, szép családból keres megjelölt partii 50-80000 koronával. esetleg benősülne házba vagy üzletbe. Személyes tárgyalásokra való megbízott Goldmann Rabbí, Nagyvárad Kapucius u. 19. hol fényképet megtekinthető. Ajánlott levelek Lebovits S. Abe Felsővisó küldendő.

Eladó 1 drb. 8 HP. lokomobil, 1 garnitúra 6 HP. cséplőgarnitúra löherfejtővel, 1 drb. 22 számú Ganz hengerezék, 1 drb. 3 méteres hengerezés. Hoffman Egerháti.

Orvostanhallgató elvállalja középiskolai tanulókat korrepetálását ellátásért, esetleg fizetésért. Hébert is tanít. Megkereséseket kér a kiadóba Gál Sándor.

Jól látogatott fürdőn jól bevezetett orth. kóser venéglő a szonra bérbe adó. Cim a kiadóhivatalban.

השבת אברה Aprilis hó 19-én Bánffyhyunad Héjasfalvai uti vonalon a gyorsvonaton elvesztett egy doboz, melyben többek között egy תרילת és két פאר תרילת volt. Kérik, aki ezekről némi tudomással bír, sziveskedjen alant címre közölni. A vételárát köszönettel visszafizetem. Krausz Simon, Székelykeresztúr.

Grünwald és Steiner női divatkülönlegességek áruháza Cluj (Kolozsvár), P. Uniri (v. Mátyás király-tér) 12. 38/52

A Zsidó Nemzeti Szövetség célja: Zsidóország felépítése...

A Zsidó Nemzeti Szövetség részére. Az Agresszusnak tartozó.

A Zsidó Nemzeti Szövetség részére. 5680. év Ijar hó kezdő adományok.

Általános adomány Olajfa adomány Persely Nachla Onmegadótátás Nordau város

A következő h. 2000 — k. an felvétel bányá

Általános Kolozsvár. Ferenc József 125 —, S. Róth József 125 —, S. R. Mór 50 —, Glück 40 —, Reiter Fiermann 30 —, Pal Miklós Kasztner Izák, Rosen Mór Egeres 25 — 25 —, Ernő, Rafael Hermant mányok 190 — Beth Rosentál Dávid, Fa 100 — 100 —, Baumz Lajos 50 —, Salamon decháj, Hirsch Mór, Simon Dezső, Salamo 20 — 20 — és kisebb doksz nagytemplomb Rosenberg Béni 50 — incassó 90-55 marad 1.

Lemhény. Friedmann Borzék. Gersón Máté Hoiló. Özv. Katz Józ Nagybanján Kisebb

E Zs. N. S. Nagybanjái C. II. old.

Templomi adomány Hancz Ábrahám Mára Lampel Dezső 20 — 20 —, Ábrahám Ma 30 —, Lusztig N. F. m. Holländer A. F. Fülöp A. Mátyás I. mányok 14 — K, La 200 —. Többlet 100-200 számban (Eddig)

Dr. Goldstein Nándor Az esküvőn Rosenz Lipef és Béla 300 — senthal L., N. N., Ra S., N. N.: 50 — 50 —, M. Borpatak, Lengy. Dr. Winkler, N. N. 2 mány 10 — (Eddig 100-200 számban (Eddig)

„Kadima Egyesület“ Hoffman Bernát kerti

Hoffman Bumi g. Kasz-vitz Károlyné, M. és neje, Spitz Erman Bumi 1 ta (Eddig Kadima ligetbe edd

Dr. Eisler Mátyás Katz Eszter és E. Freide Janovitz 1

(Dr. Eisler ligetjébe Winkler Cillike és G. Az esküvőn Pollák nevére Gombó Simo nevére 5 fa Feldme Szerén 3 fa, Blet Grosz Sándor, Stein Kiss Aron, Knopi A Winkler Ede, Uzon folyt 620.)

Megbold. Weisz Erzs. Weissburg Elek és

Export — Impo fűszer-, gyarn

FISC Cluj, Piata Üveg-, porco ezüst és alpa

A Zsidó Nemzeti Alap célja: Zsidóország földjén a zsidó nép elidegeníthetetlen tulajdonát visszavásárolni. (v. cionista kongresszus 5661.)

Egy olajfa 20 K, 106 fa egy kert, 1000 fa egy liget, egy dunam 100 kor., Nachla 10.000 K, Járzeit-a apitvány 100 K, Munkáscsónthoz 4000 K, Aranykönyvi bevezetés 400 K.

A Zsidó Nemzeti Alap vagyónak 80 százaléka már Zsidóországban van investálva. Az Alap központi vezetősége ma Hágában székel s a cionista kongresszusnak tartozik elszámolással.

A Zsidó Nemzeti Alap erdélyrészi hivatalának kimutatása

Table with 2 columns: Item name and Amount. Includes 'Általános adomány', 'Olajfa adomány', 'Persely', 'Nachla', 'Önmegadóztatás', 'Nordau város'.

baum Blanka Vámosgálfalva felejtethetlen kis unokahuguk örök emlékére 5 fa (Eddig befolyt 1.400.)

A következő helységből folyt be 2000— k. an felüli adomány: Nagy-bánya 2482 92

Table listing donors and amounts for Nagy-bánya. Includes names like 'Kolozsvár, Ferenc József-uti fiók imaházban', 'Röth József', 'Glück Emil', etc.

Mirjam Leányegylet kerti fogatás. Lesman Károly váratlan meglepetés alkalmából 1 fa (Eddig befolyt 1120.)

Persely. Nagy-bánya. Rosenfeld Blanka 100, Berger Samu 900, Fejjes Antal 58, Berényi és Tsa 36, Fuchs Jakab 24, Berger Testvérek, Fried Adolf, Schlesinger Jenő, Frieder Vilmos 20-20 és kisebb adományok 58-92 K

Nachla. Nagy-bányai Cionista Szervezet I. számú Nachla-ja. Lautman Ernő, Jakab Mór 50-50, Rosenthal Lajos 20 és kisebb adományok 40, templomi adomány 21. (Eddig befolyt 281)

E Zs. N. Sz. Olajfaerdeje: Nagy-bányai Cionista Szervezet II. olajfaligete.

Dr. Buzási Imre kertje. Templomi adomány: Dr. Köves I. 30—, Hancz Abrahám Máramarossziget, Mózes Jakab, Lampel Dezső 20-20— és kisebb adományok 307—, Abrahám Malvin gyűjtése: Holender I. 30—, Lusztig N., Fried T., Markovics S. Szatmár, Holländer A., Rosenzweig Dés, N. N., Fülöp A., Mátyás I. 20-20— és kisebb adományok 14— K, Lautmann Piroška gyűjtése 200—, Többlet 100—, részletes kimutatás a jövő számban (Eddig befolyt 1.804-60) 901—

Dr. Goldstein Nándor és Steinfeld Elza kertje. Az esküvőn Rosenberg Frida és Szántó József gyűjtése az új pár nevére: Steinfeld Lajos, Lipót és Béla 300—, Rottenstein 100—, Rosenthal L., N. N., Radó A., Dr. Erdős, Berényi S., N. N. 50-50—, Radó D., Dr. Rosenberg M. Borpatak, Lengyel M. 40-40— N. N. 30— Dr. Winkler, N. N. 20-20— és kisebb adomány 10— (Eddig befolyt 900— 900— (Nagy-bányai C. Sz. II. ligetjébe eddig befolyt 3.328-60).

„Kadima Egyesület“ olajfaligete Dés. Hoffman Bernát és neje sz. Salamon Sali kertje Peleszvárad.

Hoffman Bumi gyűjtése purimi estélyen: Kaszovitz Károlyné, Hoffman Márton, Salamon M. és neje, Spitz Ernő és neje 2-2 fa, Hoffman Bumi 1 fa (Eddig befolyt 510.) 180— (Kadima ligetjébe eddig befolyt 3.587—)

Dr. Eisler Mátyás főrabbi olajfaligete Kolozsvár. Katz Eszter és Edelstein Jehuda kertje. Freide Janovitz 1 fa (Eddig befolyt 550.) 20— (Dr. Eisler ligetjébe eddig befolyt 7710.)

Winkler Cülike és Gombó Simon kertje Margitta. Az esküvőn Pollák Sárika gyűjtése az új pár nevére Gombó Simon Özv. Gombó Miksáné nevére 5 fa Feldmesser Jenő 5 fa, Winkler Szerén 3 fa, Bleyer Andor, Molnár Imre, Grosz Sándor, Steiner Herman, Steinberg Mór, Kiss Áron, Knopi Adolf, Held József 2-2 fa Winkler Ede, Uzon Endre 1-1 fa (Eddig befolyt 620.)

Megbold. Weissburg Iluska kertje Erzsébetváros. Weissburg Elek és menyasszonya sz. Nuss-

Export — Import! SOMOGYI MIKSA Export — Import! fűszer-, gyarmat- és vegyesáru nagyban — Cluj (Kolozsvár), Piata M. Vitea ul (voit Széchenyi-tér) 34. (523)

Nagybánya. Cionista Szervezetnél befolyt Cionista szervezet 1.000, Jakab Samuel, Vértes Adolf, Rosenthal Lajos 250-250, Kohn Mihály, Izsák Elemér, D. Kövess István 200-200, Berényi Testvérek, Löwinger Illés, Berger Ignátz, Diamant Dezső, Simon Mór 100-100, Rosenfeld és tsa, Frankovits Aladár, Grün Jenő Felsőbánya, Rosenberg Pinkász, Krampfner Herman, Dávidovits Károly, Frieder Vilmos 50-50, Fränkel Márton, Roth Tibor Felsőbánya, Hirsch Mór, N. N., Krampfner Fülöp, Muszkál Béla, Grünbaum K. Mo-ostor, Friedman Szatmár, Deutsch Béla, Schlesinger Jenő, Heller Antal, Fejes Antal 20-20 és kisebb adományok 20. Templomi adományok. Rosenthal Lajos 65, Láng Béla 60, Simon Béla 26, Köves Róbert 25, Benéth Dávid, Muszkál Béla, Káhan Ruben 20-20, és kisebb adományok 23. Össz: 3719. le incassó 38 85 marad 3680-15

Margitta. Pollák Sárika gyűjtése: Balkányi Lajos, Silberstein Rezső Sz. Nagyfalva 50-50, Steiner József, Grosz Dávid, Dr. Friedman Herman, Brüder Mór 20-20 és kisebb adomány 120. 300— Jelen számunkba kimutatva 9.030 K 15 f. Eddig kimutatva 79.261 K 80 f. Összesen: 88.291 K 95 f.

Erec Jisráél Ujjáépítési Alap Erdélyrészi Irodája. Farkas-óvi árvák. Friedman Herman Lemhény 200. (Eddig össz: befolyt 16.073—)

Adakozások az általános segély lapra. Fuchs Dávidné, Nagyvárad 10, Janovitz Géza, Kolozsvár 100, 110— Jelen számunkban kimutatva 110— Mult számunkban kimutatva 329— Eddig befolyt Összesen K 439—

Pályázat

A tordai Talmud-thóra egyesület egy nőtlen segéd-melamedet keres, ki képes tenách és gemára alapos tanítására. Fizetés — szabad lakás és vándorkosztalon kívül — megállapodás szerint. Állás azonnal elfoglalható. Ajánlatok, bizonyítványokkal felszerelve, Moskovits Bernát egyesületi elnök címére küldendők. Torda, 1920 április 20.

Pályázat

A zsidói aut. orth. izraelita hitközség egy szóחה וברוך בעל תורה בעל קורא állás betöltésére ezennel pályázatot hirdet. Ezen állásra csakis elsőrendű erők pályázhatnak. Három orth. rabbi által kiállított bizonyítványok קבלה csatolandók. Fizetés meg egyezés szerint. Uiköltésig csak a meghívottak terítetik meg. Pályázók az életkor megjelölésével és az eddigi működésről szóló bizonyítvány-másolatokkal a hitk. előjárósághoz küldendők be. Zsidó, 1920 április 27-én.

Zsidói orth. izr. hitk. előjárósága.

Biró Andor textiláru nagykereskedő CLUJ (KOLOZSVÁR) Kornis-utca 2. szám alatt.

Junius 1-én megnyílik Bázna fürdőn ALBERT SÁMUEL NÉ ORTH. KÓSER ÉTTERME A fürdőudény alatt aboneneket elvállal.

Feuerstein Áruház Textil-, kötött-, szövött és rövid-áruk raktára. Str. Reg. Maria (v. Deák F.-u.) 12.

Noszín Samu fűszer- és gyarmatáru nagykereskedése Cluj (Kolozsvár), Rudolf-ut 45.

Zsidó testvérek figyelmébe! Kóser tejből naponta frissen fagyasztott fagyalt kapható Uránia kávémerésben

Fűszer, csemege és gyarmatáruban a legolcsóbb beszerzési forrás, nagyban és kicsinyben I. POP Cluj (Kolozsvár), Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 2.

Női Divat Terem Cluj (Kolozsvár) SIMON JÓZSEF Piata Unirii (voit Mátyás király-tér) 20. sz.

Manikűröző, hölgyudrás és parókakészítési szalon nyitottam — Vállalom a legújesebb kiviteli hajmunka készítését szőld árban. ERDÉLYI JENŐ Str. Memorandului [v. Unió-u.] No. 12.

Fésűt és botot szép kivitelben szállít SZARU és CSONTÁRUGYÁR RÉSZV.-T. CLUJ

Uri és női cipészület! Iztésem munka szőld kiszolgálással JAKAB ZOLTÁN Cluj, Str. Reg. Ferdinand (v. Ferencz József-ut) 44. sz. 513

Rothbart Bernát bor és pálinka nagykereskedés és likörgyár Nagyvárad, Szarvas-sor 25. 508.

Diamanstein és Moskovits Cluj, Cal. Reg. Ferd. (v. Wesselényi M.-utca) 26. Nagy raktár férfi és női szövetekben, férfi felöltők készen és mérték után. Női kosztümök raktáron 510

Stern S. Endre 507 kefégyára és festék nagybani kereskedése Nagyvárad, Zölöfa-utca 10 szám.

Amstel orth. kóser vendéglője Nagyvárad, Nagypiac-tér. 506

Szin- és kenőszappant ajánl a legolcsóbban Rothbart Adolf Ede szappangyáros, Nagyvárad. 505

Fränkel Emánuel és Klein Sámuel kézműváru kereskedése Cluj, Piata Vit. Mihaiu (v. Széchenyi-tér) 34. Dick-ház

Figyelem! Uri szabóság! Hazai angol szövetekből állandóan szép választékt Elegáns ruhákat készít Cluj, Bethlen-utca 10. alatt Herkovits Jenő uri férfi szabó

A deszentszentmártoni földgazdalmi BUTORGYÁR ajánlja kitűnő minőségű puhafa-butoraít — Hálószoba díófa, szil, vagy mahagoni szinben 5000 kor. Ebédliók, konyhabutorok nagy választékban. Megrendelések bár mily kivitelre elfogadtatnak.

Gocsman Utódaí faáru-gyára Dicsőszentmárton

RIPPNER TESTVÉREK ÉS TÁRSAI NAGYVÁRAD P.Uni.ii (v. Szt.-László-tér) KÖTÖTT, SZÖVÖTT RÖVID- ÉS GALANTERIE-ÁRUK RAKTÁRA ÉSNAGYKERESKEDÉSE A „Nagyváradí Hajdizsmü- és Fésűgyár“ o o erdélyi képviselöte és lerakata. o o

FISCHER KÁLMÁN Cluj, Piata Unirii (v. Mátyás király-tér) 13. 1-52 Üveg-, porcellán- és lámpaárúk, díszmü-, china-ezüst és alpacatárnyak. Képkerekek, evőeszközök

„GÓLYA“-ÁRUHÁZ CLUJ (KOLOZSVÁR) CAL REGELE FERDINAND 11. SZ. (V. WESSELÉNYI M.-U.) 2-52

KÜLFÖLDI ILLATSZEREK ÉS 3-52 PIPERECIKKEK megérkeztek a Rózsa-drogeria és illatszertárba. Cluj, Piata Unirii (voit Mátyás kir.-tér) 26.

MEGÉRKEZTEK
gyermek soknik, szvet-
terek és kötött kabátok

BLATT

kötött, szövött áruhá-
zába, Mátyás kir.-tér 13.

FARKAS CIPÉSZÜZLETE

Cluj, Str. Regina Maria 2. (városzház épület)
Saját készítményű cipőkülönlegességek raktára

"Kristály"
gőzmosóglyár
fest és tisztít

Gyár és főüzlet:
Munkácsi-utca 32.
Fióktüzetek: P. M.
Viteazul 2., Str. R.
Maria 9., Str. N.
Jorga 2. és Calea
Reg. Ferdinand 13.
11-52

RASOLOZAS Molnárnál,
Radák-utca 3. [Zöldfa vendéglő mellett]

Hochtheil Ignác

bőrkereskedése

Cluj, Piata M. Viteazul 40. (volt Szé-
chenyi-tér), a nagy vashíd mellett.

Erdély legnagyobb vil-
la nyeregre berendezett
szőrme és szőnyeg moly-
ellen megóvó vállalata

DÉRI LAJOS

Cluj (Kolozsvár), Str. Memo-
randului (volt Unió-utca) 3.

Roth cipészüzlete C. R. Fer-
dinandúv
Wesselényi M.-u 11; Bejárát Szép-u. felel

ADLER A. ADOLF gyermek-ruha-
és sapskagyára
18-52 Strada J. Maniu 5 (Státus-palota)

Paplan Paplan

Saját készítményű matrác, ágynemű,
párnatöltő-tartók állandóan raktáron. -
Vegyi tisztítást jutányos árban vállalok.
Stern Salamon Övár Bocskai-u. 9.

Paplan Paplan

A sütés-díj megtakarítható,
meri oszt. ellenében, realizetés nélkül 1 kg.
kenyérsütőt 110 kg. kenyert és 1 kg. fehér
lisztet 110 kilogr. fehér kenyert szolgál ki a
Családi kenyérsütőde C. Traian 40

ELSŐRANGU SZÓRAKOZÓHELY!
METROPOL KAVÉHÁZ

PUROL
PEROXID SZÁRVIZ.
Dr. Pécsa fogorvos előirata szerint.
Ára 15 kor. Készíti: DR. BIRO gyógy-
szertára és vegyszeti laboratoriuma
CLUJ, Piata Unirii No. 6.

Léb Jenő ecetgyára és ezzel kapcsolo-
latos lamagnunkáló telepe
Cluj, Calea Victoriei No. 48. 40/52

MOSKOVICS RÓZSIKA
CLUJ (Kolozsvár), Strada Memorandului 9. sz.
Nyári és téli kálapok alakítását a legújabb
modell szerint mindenkor jutányosan vállalom

GRÜN EDE
Cluj, Calea Traian (v. Árpád-ut) 40. sz.
alatti modernül berendezett
gépjavitó műhely vállal e
szakmába vágó mindennemű
javítást, valamint villanysze-
relést.
31-52

"KALAP-KIRÁLY"
urí divatkereskedés, Cluj.
6/52

NŐI FEHÉRNEMŰ
nagy választékban kapható
SIPOS JENŐ CÉGNÉL
CLUJ, PIATA UNIRII 17

LÁSZLÓ ÉS TÁRSA ILLATSZERTÁRA
Cluj, Piata Unirii 12.
(Volt Bittó-helyiség.)
Francia, angol parfümök és cosmetical szerek raktára.

HIRSCH és CODIK bőrkereskedők
CLUJ-KOLOZSVAR, SZÉP-U. 2. 43/26

Dick Jakob és Fia női és férfi szöve-
tek, mosóárúk leg-
olesőbb beszerzési forrása Cluj, Str. Reg. Maria (v.
Deák F.-u.) 5. Engros eladás Str. R. Maria 7. 41-52

Elsőrendű 15-52
öl és aprított tűzifát
a mindenkori napi ár-
ban - házhoz szállít
GRÜN LAZÁR
C. Traján (Árpád-út) 46. szám

Gicsón elad és legmagasabb áron vesz
tört aranyat Markowits Bernát
és d-ágakövet "Fehér bárány" és Vashid között.
5-52

Dávidowits Mór angol és francia női
divattermék áthelyezte
Piata M. Viteazul 34. szám alá (volt Széchenyi-tér)

Vadász
vizvezeték és villanyvilági-
tás berendezési vállalata
Bethlen-utca 11. szám a.

Eisenstädter S. szűcs, szőrmeáruháza, moly-
kár ellenvédő-biztosító intézete
Kolozsvár, St. Calea Victoria 2. sz. alatt. 16-52

BÁRZEL vasüzlet
Piata M. Viteazul 14. (volt Széchenyi-tér)

Sándor Testvérek harisnya, keztyű és
rövidáru különle-
gességek raktára Cluj, R. Ferd. 13. 39/52

Weisz és Molnár
női divatru. rövidáru és köztáru üzlete
Cluj (Kolozsvár), Cal. Reg. Ferdinand (Wesselényi-u.) 7.

UNIVERSO kozmetikai intézet, modern
szépségápolás P. Unirii (Mátyás-tér) 18.

Benzin! Mindenféle henger- Gáz-olaj!
olaj, tüllvevő gőz-
hoz is, ugyszinten bekeménységű vaselin és ken-
olajok, dynamo, transformator, compressor, auto-
olajok legjutányosabban kapható ADLER SAMUEL
cégnél Cluj (Kolozsvár), Fűszerudvar. 10-52

SAJOVITS ÉS LEOVITS
fakereskedők. Cluj, Kajántól-ut 1. szám.

RADOS M. ÉS TÁRSA
Festék-, lack- és háztartási cikkek raktára!
C. R. Ferdinand (Wesselényi M.-u.) 21. 25-52

Csokoládé, cukorkát és gyarmatárut
nagyban és kicsinyben vesz és elad:
Színházi Cukorka és Csemegeáruház
Nagyvárad, Színház-u. 4. szám,
az Emke-kávéház mellett. 23-52

Ajánlja kozme-
tikai készítmé-
nyet kicsinyben
és nagyban az
EMKE
drogeria a
legelőnyösebben
Cluj, Piata Unirii
Mátyás kir.-tér 32.
35-52

Szilágyi Eleonóra
borpincészetében elsőrendű hus-
borok kaphatók
Ajánlja likőr- és rumkülönlegességeit, to-
vábbá elismert pezsgőt és borait. 56/26
Cluj, R. Ferdinand 76.

Hajnal Áruház férfi és női di-
vatárúk nagy rak-
tára. Cluj (Kolozsvár), Cal. Reg. Ferdinand
(volt Wesselényi Miklós-utca) 1. sz. 53-26

SONNENFELD A.
R.-T., NAGYVÁRAD
GRAFIKAI MŰINTÉZET, GYÓGYSZERÉ-
SZETI ÉS DISZDOBOZÓK GYÁRTÁSA
NAGYVÁRAD polittikal naplap
kiadó hivatala.

ÉLIÁN VIKTOR bórnyakkereskedő
likőr és rumgyára
Cluj [Kolozsvár], Str. N. Jorga [v. Jókai-u.] 2.

FENYŐ HERMANN
ékszer- és óratizlete Cluj-Kolozsvár,
Piata Unirii 9. (Nagyőzde mellett)

HA finom cukorkát akar, kér-
jen mindenütt Melissát 9-52

Kurländer és Ullmann
FÜSZER-, GYARMATÁRU ÉS
CSEMEGE NAGYKERESKEDŐK
CLUJ (KOLOZSVARON)

FÜCHSL TESTVÉREK utóda
kereskedelmi r.-t. bórnyak-
kereskedése Nagyváradon.

Glick Testvérek
angol urí divatszabósága és szövetraktára
Nagyvárad, Bazár-épület. 50-26

RENNER vegyszeti gyár ajánlja
elsőrendű bórzsir, cipő-
kremek, bőrapretur, fémtisztítók, par-
kettkremek, kékitő és szekerkenőcsét.
Cluj, Szamoskerti-utca 55. szám. 31/26

Kohn Henrik órász és ékszerész
Nagyvárad, Kossuth-
utca 7. sz. alatt. - Ajánlja dús raktárát. 49-26

Legolesőbb bevásárlási forrás!
Szabó Jenő női divatáruházában
Cluj, C. Reg. Ferdinand [v. Wesselényi-u.] 5.

Kasztner Izsák
fűszer- és csemegekereskedése
Cluj, C. R. Ferdinand 110.
54-26

Blumenfeld és Simon R.-T.
bor és szesznyakkereskedés, ikör és rum-
gyár Cluj, Str. J. Maniu v. Szentegyház-u.
22. 57/26

Ha jó és olcsó ruhát akar,
ugy keresse fel Rosenberg Jakob
szabóságát. Str. R. Maria (volt Deák F.-u.) 30.

Kéz alatt vett arany, ezüst dísz tárgyak és
brillians ékszeret jutányos árban kaphatók,
ugyszinten mű-
nászajandékok óriási vá-
vészi kivitelű nászajandékok lasztékban
Sternberg I.-nél
Nagyvárad, Szt. Lászlótér 2.
Egész lakberendezéseket, régiségeket és per-
szaszőnyegeket magas árban vesznek. : : :

Kalmár Áruforgalmi r.-társ.
Cluj-Kolozsvárt, Str. Regina Maria 42. szám.
Fűszer-, festék-, rövid- és anyag-áru
raktár. Kiárusítás nagyban és kicsinyben

Cluj, Ferencz
Lázár és Mandel urí szabósága
megnyit!!!
Szolid árak
utca sarkán a

Grün Emánuel könyvkötő dobozgyára
minden e szakmába
vágó munkát elvállal. Cluj (Kolozsvár), Bolyai-u. 1.

Sándor Ágoston utóda
urí divatáruház Cluj, Str. Me-
morandului, volt Unió-u. 2.
Állandó újdonságok divatkülönlegességekbe

BOGNÁR ÉS SZÁNTÓ
Erdélyi Kereskedelmi R.-t. - Bor-, sör- és
szesznyakkereskedés, Szesz-, rum- és likörgyár

WOLF A. Mielőtt cipőt vasá-
ról, tekintse meg
cipőraktáram. Kézimunka cipők ál-
landóan raktáron. Cluj, Radák-u. 5.

Nagyvárad
bőráru és táskagyár
Mindenféle bőröndök
készítését, átalakítását
és javítását elvállalja.

BOSKOVICS JÓZSEF
forgácsecet gyára
Cluj (Kolozsvár), Str. Regina
Maria (v. Deák Ferenc-u.) 15.

Mózes
saját gyártmányú cipőraktár
nagyban és kicsinyben. Cluj
(Kolozsvár), Szép-u. 1. 401

Herskovits Béla urí divat szabó
Cluj, Calea Regele Ferdinand (volt Wesselényi-utca) 6.

Kaptafát és sámfát készít
Ábrahám Bóia Cluj (Kolozsvár)
Str. Manastirului 139. (v. Monost.-u.)

CLUB CIPŐGYÁRBAN
legjobb kézimunka kapható nagyban.
Páronként minden jobb üzletben kapható

ELSŐRENDÜ TŰZIFA
aprítva öl- és waggontételekben, valamint
mindenféle építő, asztalosáru és építkezési
anyag olcsó áron kapható
Holder Miksa fatermelő
Kemény Gábor-utca 17. szám alatt, a vas-
uti állomással szemben levő faterlepn. -

"INTERIEUR"
kárptíto és díszítő iparvállalat Cluj [Ko-
lozsvár] Str. Reg. Maria (v. Deák F.-u.) 31.

Nyugágyat exportál elsőrendű midőség-
ben, valódi vitorlavászonnal
Weisz Kálmán
Nagyvárad, Nagypiac-tér 10. 509.

Lób Bernát urí szabó, készít saját szöve-
tebbi ruhákat. - Szolid árak.
Cluj, Calea Regele Ferdinand (volt Ferencz József-ut) No. 29.

Rosenzweig Róza
Nagyvárad, Szilárd-u. 9 és Rákóczi-u. 2
Mellűző, haskötő mérték szerint.
Miederkelekkel állandóan raktáron

Landau Nándor polgári és
egyenruha
szabó jutányos kiszolgálást biztosít. - Cluj
[Kolozsvár] Str. Darabontlor [v. Honvéd-u.] 46

Jó, olcsó שרר ארטרד házi koszt kapható
P. Viteazul cca Mare (Hunyadi-t.) 10. 52/26

Üvegezést legolesőbbban Péter J.
vállal helyben és vidéken
Piata Mihai Viteazul [volt Széchenyi-tér] 31. szám.

WETTENSTEIN R.
cipészüzlete Cluj,
Postakert-utca 7. sz.
Kész cipők nagyban és ki-
csinyben kaphatók. : : :

Katz és Bernát
gyarmatáru, cukorka és déligyümölcs nagy-
kereskedése. Cluj [Kolozsvár], Piata Mi-
hailu Viteazul [volt Széchenyi-tér] No. 34.

WEISZ SZIEGFRIED
kalap- és urídivat áruháza, Cluj,
Kolozsvár, Calea Ferdinand No. 1
(volt Wesselényi Miklós-u. 6. sz.)

Bergner Mór bórnyakkereskedése Cluj
(Kolozsvár), Str. R. Maria
(v. Deák Ferenc-utca) 18. Turda (Torda).

Pálmai és Fóris
csemege- és fűszeráruház, Piata Unirii No. 28. 372

Műköszörüs, késes, műszerész
szakmába vágó munkákat szakszerint
vállalom szolid és pontos kiszolgálással
GAJZÁGÓ MÁRTON
Cluj, Kinizsi-u. 5. Óvár. הלסיס פארברייטר

Üveg és lámpáaru nagy raktár
13-52 AUSLÄNDER LAJOS
Cluj-Kolozsvár, Piata Mih. Viteazul No. 38

Amerikai utjáról visszatért
írógép- műszerész
elvállalja az összes rend-
szerű írógépek szakszerű
javítását. Cim: Izsák laka-
tosnál, Széchenyi-tér 34.

Alapították 1877. évben.
Weisz Izsa uróda Weisz Gyula
gyapju és nyersternény nagykereskedő
Cluj, (Kolozsvár), Weisz-telep. 511

UJ KELET
Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
Kiadja: Az Erdélyi Zsidó Kiadó Társ. R.-T.
Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.
Cens.: G. Ratiu.